

”Ungdomsbrottslighet:

Jakobstad värst i Svenskfinland”

Kan kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar fungera som brottsförebyggande metod?

Malin Lundström

Examensarbete
Kulturproduentskap
2019

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Kulturproducentskap
Identifikationsnummer:	6773
Författare:	Malin Lundström
Arbetets namn:	Ungdomsbrottslighet: Jakobstad värst i Svenskfinland
Handledare (Arcada):	Maria Bäck
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>På grund av flertalet oroligheter under en längre tid, efterlyste Svenska Yle i augusti 2016 tips angående ungdomsbrottsligheten i Jakobstad. Informationen sammanställdes senare till ett Spotlight-avsnitt om Jakobstads ungdomsbrottslighet med titeln ”Värst i Svenskfinland”. Efter att ha tagit del av nyheterna, väcktes mitt intresse för den uppmärksammade ungdomsproblematiken. Frågor om vad som kan tänkas orsaka allt detta och hur man kan förebygga problemen uppstod.</p> <p>Detta arbete är en tredelad studie med tre övergripande teman: ungdomsbrottslighet, fallstudie – Musikcafé After Eight och kulturarbete för ungdomar. Målet med arbetet är att förmedla en helhetsbild av ungdomsproblematiken i Jakobstad och undersöka utbudet av kreativ ungdomsverksamhet i staden. Syftet med arbetet är att analysera ungdomsproblematiken och väcka nya tankar om kulturarbete för ungdomar. Avsikten är dessutom att framhäva den roll som kulturarbete för ungdomar har i samhället.</p> <p>Studien följer en kvalitativ forskningsmetod och grundar sig på både relevant litteratur och diskussioner med sakkunniga. Arbetets tre delstudier är: beskrivande studie, fallstudie samt problemlösande studie. Arbetet avgränsas till att endast fokusera på Jakobstad och stadens uppmärksammade ungdomsbrottslighet samt den befintliga ungdomssysselsättningen. För att läsaren skall få en djupare kännedom om de övergripande temana, inleds arbetet med en beskrivning av centrala begrepp. I den beskrivande delstudien redogörs för ungdomsbrottslighet, ungdomsarbete samt kulturarbete för ungdomar genom teori och tidigare forskning. Genom en fallstudie beskrivs kreativ ungdomssysselsättning och betydelsen av verksamheten i verkligheten. Avslutningsvis sammanfattas arbetet och slutsatsen sammanfogar de olika delstudierna samt besvarar problemställningen ”Kan kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar ses som en brottsförebyggande metod?”.</p> <p>I studien framkommer att alkohol och droger hör mer än tidigare till vardagen bland ungdomar, samt att det psykiska illamåendet har ökat. Brottsligt beteende påverkas av mängden riskfaktorer som man utsätts för. Kulturverksamhet har länge varit aktuell inom ungdomssektorn. Trots det har vikten av kulturarbete för ungdomar inte alltid ansetts vara betydelsefull inom ungdomsarbetet. Kulturarbete för ungdomar handlar om att stöda ungdomarnas utveckling till att bli aktiva medborgare. Under denna utveckling formar ungdomarna sin identitet, experimenterar med att uttrycka sin karaktär och skapar en uppfattning om sig själva.</p>	
Nyckelord:	Ungdomsbrottslighet, ungdomsverksamhet, kulturarbete, Jakobstad
Sidantal:	64
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	31.5.2019

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Cultural Management
Identification number:	6773
Author:	Malin Lundström
Title:	Ungdomsbrottslighet: Jakobstad värst i Svenskfinland
Supervisor (Arcada):	Maria Bäck
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>Due to the increasing youth criminality in Jakobstad, Svenska Yle called for tips on the juvenile delinquency in August 2016. The information was later formed into an episode on Jakobstad's youth crime entitled "Värst i Svenskfinland" (Worst in Swedish Finland). After taking note of the news, my interest was raised in the attention of youth issues. Questions about what could possibly cause all this and how to prevent the problems emerged.</p> <p>This paper approaches the youth criminality issue in Jakobstad from three perspectives: youth criminality, cultural work for adolescents and how Music Café After eight in Jakobstad works with this issue through creating a space for creative expression among the adolescent. The goal of this paper is to illustrate an overall picture of the youth problems in Jakobstad and to investigate the range of creative youth activities in the city. The purpose of this paper is to analyze the youth issues and raise new thoughts about cultural work for young people. The intention is also to emphasize the role of cultural work for young people in society.</p> <p>The study follows a qualitative research method and is based on both relevant literature and discussions with experts. The three sub-studies of the work are: descriptive study, case study and a problem-solving study. The work is limited to focusing only on Jakobstad and the city's acclaimed juvenile delinquency as well as the existing youth activities. In conclusion the study merges the various sub-studies and answers the question "Can creative youth employment and cultural work for young people be regarded as a crime prevention method?".</p> <p>Alcohol and drugs are more common in the everyday life of young people and the mental illness has increased. Criminal behavior is affected by the amount of risk factors to which one is exposed to. Cultural activities have for a long time been relevant in the youth sector. Despite this, the importance of cultural work for young people has not always been considered important in youth work. Cultural work for young people is about supporting young people's development to become active citizens. During this development, the young people shape their identity, experiment with expressing their character and create an idea of themselves.</p>	
Keywords:	Juvenile delinquency, Youth work, Culture work, Jakobstad
Number of pages:	64
Language:	Swedish
Date of acceptance:	31.5.2019

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Kulttuurituottaja
Tunnistenumero:	6773
Tekijä:	Malin Lundström
Työn nimi:	Ungdomsbrottslighet: Jakobstad värst i Svenskfinland
Työn ohjaaja (Arcada):	Maria Bäck
Toimeksiantaja:	
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Pitkässä aikavälissä tapahtuneiden levottomuuksien johdosta ruotsinkielinen Yle haki elokuussa 2016 vihjeitä Pietarsaaren nuorisorikollisuudesta. Keräämien tietojen perusteella tehtiin myöhemmin Spotlight-ohjelma Pietarsaaren nuorisorikollisuudesta nimeltään ”Värst i Svenskfinland” (Pahin ruotsinkielisessä Suomessa). Seurattuani ohjelmaa heräsi kiinnostustani paljon huomioita saaneiden nuoriso-ongelmiin. Kysymyksiä heräsi siitä, mikä tätä kaikkea aiheuttaa, sekä miten sitä voidaan ehkäistä.</p> <p>Tämä työ on kolmeosainen tutkinto kolmella pääteemalla: nuorisorikollisuus, tapaustutkimus – Musikkikahvila After Eight, sekä kulttuurityö nuorisolle. Tämän työn tavoite on tuoda esille kokonaiskuvan Pietarsaaren nuoriso-ongelmista, sekä selvittää luovan nuorisotoiminnan tarjontaa kaupungissa. Työn tarkoitus on analysoida nuoriso-ongelmia ja herättää uusia ajatuksia kulttuurityöstä nuorisolle. Sen lisäksi työn tarkoitus on tuoda esille kulttuurityön rooli yhteiskunnassa.</p> <p>Tutkinto seuraa laadullista tutkimusmenetelmää ja perustuu aiheelliseen kirjallisuuteen ja keskusteluihin asiantuntijoiden kanssa. Työn kolme osatutkintoa on: kuvaava osa, tapaustutkimus sekä ongelmanratkaisu. Työ rajoitetaan kohdistumaan ainoastaan Pietarsaaren ja kaupungin paljon huomiota saaneen nuorisorikollisuuteen, sekä olemassa olevaan nuorisotoimintaan. Aluksi selitetään työn keskeisiä käsitteitä, jotta lukijalla saa syvemmän ymmärryksen yleisistä teemoista. Kuvaavassa osassa kuvataan nuorisorikollisuutta, nuorisotyötä, sekä kulttuurityötä nuorisolle teorian ja aikaisemman tutkimusten kautta. Tapaustutkimuksella esitetään luovaa nuorisotoimintaa, sekä toiminnan todellista merkitystä. Lopuksi tehdään työstä yhteenveto ja johtopäätöksessä yhdistetään eri osatutkimukset, sekä vastataan ongelmakysymykseen, ”Voiko luovaa nuorisotoimintaa, sekä nuorison kulttuurityötä katsoa rikollisuutta ehkäisevänä menetelmänä?”</p> <p>Tutkinnossa todettiin että alkoholi ja päihteet kuuluvat entistä enemmän nuorten arkipäivään, sekä että psyykinen pahoinvointi on lisääntynyt. Rikolliseen käyttäytymiseen vaikuttaa altistuttavien riskitekijöiden määrä. Kulttuuritoiminta on kauan ollut ajankohtaista nuorisoalalla. Siitä huolimatta kulttuurityön arvo ei aina ole katsottu merkittäväksi nuorisotyössä. Nuorisokulttuurityöllä tuetaan nuorten kehitystä aktiiviseksi kansalaiseksi. Tämän kehityksen aikana nuoriso muodostaa oman identiteettinsä, sekä kokeilee omien luonteenpiirteiden ilmaistamista ja luo omakuvaansa.</p>	
Avainsanat:	Nuorisorikollisuus, Nuorisotoiminta, Kulttuurityö, Pietarsaari
Sivumäärä:	64
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	31.5.2019

INNEHÅLL

FÖRORD

1	Introduktion.....	10
1.1	Bakgrundsinformation	10
1.2	Syfte och målsättning	11
1.3	Problemformulering	11
1.4	Precisering av problemformulering.....	11
1.5	Centrala begrepp.....	12
1.5.1	<i>Ungdom</i>	12
1.5.2	<i>Brott och straff</i>	13
1.5.3	<i>Ungdomsbrottslighet</i>	13
1.5.4	<i>Ungdomssysselsättning</i>	14
1.5.5	<i>Verkstadsverksamhet för unga</i>	14
1.5.6	<i>Uppsökande ungdomsarbete</i>	15
1.5.7	<i>Marginalisering</i>	15
1.5.8	<i>Jakobstad</i>	16
2	Teori och tidigare forskning.....	16
2.1	Teoretiska utgångspunkter	16
2.1.1	<i>Ungdomsbrottslighet</i>	16
2.1.2	<i>Ungdomspsykologi</i>	17
2.1.3	<i>Kulturarbete för ungdomar</i>	17
3	Metod.....	18
3.1	Metodval	19
3.2	Insamling av material och analys	19
3.3	Tillförlitlighet och generaliserbarhet.....	19
3.4	Etiska överväganden	20
4	Resultatredovisning	21
5	Ungdomsbrottslighet: Jakobstad, värst i svenskfinland	22
5.1	Ungdomsbrottslighet i Jakobstad	22
5.1.1	<i>Vilka brott begås?</i>	23
5.2	Varför brott?.....	26
5.3	Risikfaktorer	26
5.3.1	<i>Familjerelationer</i>	26
5.3.2	<i>Beteendestörningar</i>	27
5.3.3	<i>Ärftlighet</i>	27

5.3.4	<i>Krav</i>	27
5.3.5	<i>Välmående och psykisk hälsa</i>	28
5.3.6	<i>Ungdomsgrupper eller utanförskap</i>	28
5.3.7	<i>Skolan</i>	28
5.3.8	<i>Narkotika</i>	29
6	Ungdomsarbete och ungdomssysselsättning	30
6.1	Kulturarbete för ungdomar	31
6.2	Tillämpad konst och kultur.....	31
6.2.1	<i>Tillämpad konst och ungdomar i riskzonen</i>	32
7	Musikcafé After Eight – en fallstudie	34
7.1	Historia	35
7.1.1	<i>Ungdoms- och Fritidsinstruktion, med inriktning på kultur – (Kulturmontör)</i>	36
7.1.2	<i>Hostelverksamhet - Hostel Lilja</i>	37
7.2	Verksamhet	37
7.2.1	<i>AE Verkstad (tidigare Liljas Växthus)</i>	38
7.2.2	<i>E-LAB</i>	39
7.2.3	<i>Kulturproduktion</i>	39
7.2.4	<i>Övrigt</i>	40
7.2.5	<i>Uppsökande ungdomsarbete</i>	41
7.3	Intervju	42
7.3.1	<i>Situationen idag</i>	42
7.3.2	<i>Ungdomsbrottslighet</i>	42
7.3.3	<i>Kulturarbete för ungdomar</i>	42
7.4	Sammanfattning	43
8	Vad har Tromsö som Jakobstad inte har?	45
8.1	Tromsö och ungdomar	45
8.1.1	<i>Tvibit</i>	45
8.1.2	<i>Historia</i>	46
8.1.3	<i>Metod "Projektbaserat deltagande"</i>	48
8.1.4	<i>Fem lärdomar</i>	49
8.1.5	<i>Förändrad attityd gentemot ungdomar</i>	50
9	Slutsats	51
9.1	Förebyggande	52
9.1.1	<i>Attityden gentemot kulturarbete</i>	52
9.1.2	<i>Attityden gentemot ungdomar</i>	52
9.1.3	<i>Vidtagna åtgärder</i>	53

9.2 Utvecklingsförslag	54
Källor	57

Bilaga 1. Frågor till uppsökande ungdomsarbetare

Figurer

Figur 1. "Mindmap", illustration av Malin Lundström.	21
Figur 2. Ungdomsbrott, illustration Malin Lundström (Spotlight 2016).....	22
Figur 3. Karta, illustration Malin Lundström, (Statistikcentralen 2017).....	25
Figur 4. Drogers lättillgänglighet, illustration Malin Lundström (MTV 2017).	25
Figur 5. Citat, illustration Malin Lundström.	26
Figur 6. After Eight, google bildsökning.....	34
Figur 7. After Eights innergård, bild från After Eights hemsida, foto Beni Edström. ...	34
Figur 8. Arkivbild från After Eights hemsida.	35
Figur 9. Bild på renoveringen 1996, arkivbild från After Eights hemsida.....	36
Figur 10. Ungdomsverksamhet, bild från After Eights hemsida, foto Beni Edström. ...	38
Figur 11. Culture club-kväll, bild från After Eights hemsida.....	39
Figur 12. Sommarkonsert, bild från After Eights hemsida.....	40
Figur 13. Kunder hos uppsökande ungdomsarbetet, illustration Malin Lundström.	41
Figur 14. Dagens ungdom, illustration Malin Lundström.	44
Figur 15. Tvibits logo, google bildsökning.	45
Figur 16. Perspektivet museum, Tvibits öppning 8.6.2000.....	46
Figur 17. Perspektivet museum, Tvibits öppning 8.6.2000.....	47
Figur 18. Tvibits resurser, illustration Malin Lundström.	48
Figur 19. Ungdomars resurser, illustration Malin Lundström.....	48

FÖRORD

Allt började våren 2011. Jag gick i nian och det var dags att välja inriktning på min framtid. Mina klasskompisar listade sina val och andrahandsval. Jag hade inga planer. Allt kändes ointressant, tills jag såg den där filmen, en introduktionsfilm på ett studiebesök till Yrkeskolan Optima i Jakobstad. Så kreativt och inspirerande! Färger, former, film, foto, grafik, evenemang, musik, planering och organisering. Jag hade hittat min väg, inga andrahandsval behövdes. Jag skulle söka till Ungdoms- och fritidsinstruktör, också känt som ”Kulturmontör”¹. Jag attraherades av studielinjens mångsidighet. Först senare förstod jag syftet.

Här sitter jag nu, nästan tio år senare, i Helsingfors. Jag blev Kulturmontör och nu blir jag Kulturproducent. Allt gick inte helt planenligt, men alla sidospår jag hamnade på, ledde till det jag vet nu; vad jag egentligen vill göra. Kreativ ungdomsverksamhet och kulturarbete för ungdomar.

Jakobstad, staden där jag spenderade de flesta åren av min uppväxt, har gett mig egna erfarenheter och synpunkter på ungdomars situation i staden och har på ett eller annat sätt lett till mitt intresse för ungdomssysselsättning.

Här kommer även min första erfarenhet av ungdomssysselsättning och ungdomsverkstäder in i bilden, på Musikcafé After Eight², som kom att bli mitt andra hem i flera års tid. Bland annat var min yrkesutbildning lokaliserad vid caféområdet, men allt eftersom åren gick, involverade jag mig mer och mer i föreningens verksamhet, som cafébiträde, ungdomshandledare och allt däremellan. Min lärare under yrkesstudierna till Kulturmontör, Ia Wingren, har varit en stor inspirationskälla! Jag kände mig sedd och hörd och hon trodde på mig. Kontakten hon har med ungdomar och hennes engagemang i allas framgångar och motgångar är något även jag vill jobba för och kunna ge ungdomar i framtiden. Tack vare min tid på Musikcafé After Eight fann jag min inre glöd för kulturarbete för ungdomar och kreativ ungdomsverksamhet. Jag vill tacka hela personalen på Musikcafé

¹ En andra stadiets yrkesutbildning som inriktade sig på evenemang och media, vid yrkeskolan Optima i Jakobstad. Linjen avslutades år 2016 på grund av ekonomiska skäl (Jansson 2016).

² Musikcafé After Eight beskrivs mer djupgående som Fallstudie i kapitlet ”Musikcafé After Eight – En fallstudie”.

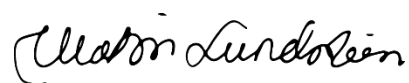
After Eight och även de som kommit och gått i verksamheten under åren. Tack vare er glöd och entusiasm för föreningens syfte, sådde ni ett litet frö i mig som nu börjat gro. Jag var då själv den där vilsna ungdomen som ni omfamnade, aktiverade och sysselsatte med kreativa aktiviteter. Det fröet som såddes där, är grunden till vad som kom att bli mitt växande intresse för kreativt ungdomsarbete. Ett stort tack även till ungdomsuppsökaren, Ida Westerlund, som svarade på mina frågor till detta arbete.

Under mina år på Arcada som kulturproducentstuderande har mina lärare gett mig handledning och verktyg till att utvecklas. Tack! Jag vill rikta ett extra tack till Maria Bäck, som fungerat som min handledare under detta arbete. Hon har tålmodigt hanterat alla mina galna idéer och urspårningar.

Som skribent har jag varit tudelad i vilka områden jag borde fokusera på i arbetet. Ungdomsbrottslighet, avvikande beteenden och riskfaktorer är för mig fascinerande och jag fastnar lätt i fascinationen över beteendepsykologin. Men jag får inte glömma att det inte är det jag vill fokusera på i mitt arbetsliv. Men som min handledare sa: ”Det här är det du behöver veta, för att göra det du vill göra bra”. Så efter några urspårningar hittade jag en balans mellan riskfaktorer för ungdomsbrottslighet och kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar. Målsättningen är att du skall få samma upplevelse och uppfattning av arbetet.

Tack alla som korrekturläst och gett värdefulla synpunkter under arbetets gång, ingen nämnd ingen glömd.

Nu står jag redan med båda fötterna på jorden och ena handen inne i branschen. Jag arbetar med ungdomar, jag arbetar med kreativ ungdomssysselsättning och jag aktiverar och engagerar.

Malin Lundström
Helsingfors
11.4.2019

1 INTRODUKTION

Detta arbete är en tredelad studie och har tre övergripande teman: ungdomsbrottslighet, fallstudie – Musikcafé After Eight och kulturarbete för ungdomar.

Arbetet behandlar ungdomsbrottsligheten i Jakobstad som lett till rubriken ”Värst i Svenskfinland” enligt Svenska Yles granskningsprogram Spotlight (Spotlight 2016). Inledningsvis kommer centrala begrepp, som till exempel vad det är som identifierar ungdomstiden, beskrivas. Arbetet fokuserar även på riskfaktorer för brottsligt beteende, där paralleller med Jakobstads ungdomsproblematik tas upp. Förutom att ungdomsbrottsligheten i Jakobstad belyses, kommer arbetet att rikta in sig på vikten av kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar. Strålkastaren kommer sedan att riktas mot ungdomssysselsättningen i staden och initiativet till att aktivera ungdomar. För att fokusera på den kreativa ungdomssysselsättningen kommer Musikcafé After Eight och deras ungdomsverksamhet att lyftas fram. Kan kreativ ungdomssysselsättning ses som brottsförebyggande metod? Kan man dra paralleller med brist på kreativ sysselsättning och ungdomskriminalitet? Avslutningsvis presenteras vidtagna åtgärder efter mediernas uppmärksammande av ungdomsproblematiken samt existerande främjande ungdomssysselsättning i Jakobstad. Diskussionen bygger på teoretiska källor som ytterligare tas upp i kapitlet ”Teoretiska utgångspunkter”.

1.1 Bakgrundsinformation

Inför en Spotlight-granskning efterlystes i augusti 2016 tips angående ungdomsbrottsligheten i Jakobstad (Gröhn 2016a). Detta på grund av flertalet oroligheter under en längre tid, i bland annat skolparken i staden. Under sommaren 2015 inträffade flera knivdåd i skolparken, där en person knivskurits och andra blivit hotade (Löv 2017). Informationen som Svenska Yle samlade formades senare till ett Spotlight-avsnitt om Jakobstads ungdomsbrottslighet med titeln ”Värst i Svenskfinland” och var öppen att konsumera på Yle Arenan från och med den 29 september 2016 (Spotlight 2016).

Efter att ha tagit del av nyheterna, väcktes det personliga intresset för den uppmärksammade ungdomsproblematiken. Frågor om vad som kan tänkas orsaka allt detta och hur

man kan förebygga problemen uppstod. Varför just Jakobstad? Har det hänt något sedan Jakobstad fick den här stämpeln? Vidtas några åtgärder? Är det möjligt att Jakobstad blir stigmatiserat av medierna, när detta kanske är ett omfattande västerländskt fenomen?

1.2 Syfte och målsättning

Målet med detta arbete är att förmedla en helhetsbild av ungdomsproblematiken i Jakobstad och att undersöka utbudet av kreativ ungdomsverksamhet och sysselsättning i Jakobstad. Syftet med arbetet är att analysera ungdomsproblematiken och att väcka nya tankar om kulturarbete för ungdomar och kreativ ungdomssysselsättning. Avsikten är dessutom att framhäva den aktuella funktion kulturarbete för ungdomar har i samhället.

1.3 Problemformulering

Kan kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar ses som brottsförebyggande metoder?

Hur kommer det sig att Jakobstad fått stämpeln ”värst i Svenskfinland” angående dess ungdomsbrottslighet? Finns det ett samband med den statistiskt sett ledande ungdomsbrottsligheten i Jakobstad och de nuvarande existerande möjligheterna till en kreativ sysselsättning för ungdomar i staden?

Övriga frågeställningar som tas upp i arbetet:

- Vad är det som orsakar brottslighet?
- Varför är ungdomsarbete viktigt?
- Kan kreativ ungdomsverksamhet förebygga brottsligt beteende?
- Finns det brister i Jakobstads ungdomssysselsättning?

1.4 Precisering av problemformulering

Som avgränsningar kommer arbetet endast att fokusera på Jakobstad, stadens uppmärksammade ungdomsbrottslighet och den existerande ungdomssysselsättningen. Efter denna studie finns möjligheter att utveckla undersökningen med att geografiskt utvidga

gränserna och se på ungdomssysselsättningen från ett bredare perspektiv. Detta arbete kommer endast ytligt att behandla den psykiska ohälsa som många ungdomar kämpar med idag (Frisk, Karlsson 2018). Fokus ligger på ungdomsbrottsligheten och riskfaktorerna samt kopplingen till en kreativ och aktiverande ungdomssysselsättning. Arbetet kommer inte heller att fördjupa sig i stadens språkklyftor, eftersom det är ett ämne som kunde fungera som ett helt eget arbete i sig.

1.5 Centrala begrepp

Detta kapitel kommer behandla begrepp som arbetet cirkulerar kring.

1.5.1 Ungdom

En uppdelning av befolkning efter ålder anses nödvändig, eftersom åldern är en viktig faktor med tanke på en persons fysiska och psykiska förmåga. Vissa kulturer utövar ”initieringscermonier”, som bekräftar personens övergång till vuxen. I vårt eget samhälle finns dock ingen tydlig markering av denna övergång. Genom att dela in människor i åldersgrupper, formas regler för de olika rollerna i samhället samt förväntningar på personerna. (Sarnecki 1981 s. 9)

Ungdomstiden anses som en övergångstid. Några väsentliga övergångar är till exempel då en går ut skolan, inleder arbetet, blir oberoende av familjen samt flyttar till eget boende (Erling & Hwang 2003 s. 102). Men vad är det som definierar begreppet ”ungdom”?

Inom forskning betonas begreppet ungdom som svårdefinierat, eftersom ungdomsperioden är ett stadium mellan barndom och vuxenhet och som inte utgörs av en specifik ålder. Ett sätt att avgränsa begreppet ungdom är att fokusera på den fysiologiska och biologiska utvecklingen, vilket innefattar perioden individen går igenom sin pubertet. Denna period inträffar vanligtvis vid 13–14-årsålder i Norden. En känslomässig och psykologisk avgränsning innefattar perioden personen börjar utveckla sin självidentitet. Adolescensen, som beskriver definitionen på identitetsutvecklingen, inleds i ungefär 11-årsåldern och avslutas runt 20-årsåldern. (Sarnecki 1981 s. 9–16)

En tredje avgränsning kan göras utifrån sociala kriterier. Förändringarna som förknippas med utvecklingen från barn till vuxen påverkar individens sociala relationer. Det angår allt från familjerelationer, vänskapsrelationer till relationer med utomstående (Erling & Hwang 2003 s. 14). Ungdomstiden anses i synnerhet som den period där ungdomen frigör sig från sin familj och växer in i en gemenskap med jämnåriga (Erling & Hwang 2003 s. 48).

1.5.2 Brott och straff

Enligt 4 § i Finlands strafflag är en person straffmyndig vid femton års ålder, uteslutet att personen är otillräckelig, det vill säga att under brottets tidpunkt lidit av mentalsjukdom, förståndshandikapp eller grav mental störning (Lag om ansvarsålder och tillräcklighet 13.6.2003/515). Inom kriminologin definieras brottslighet eller kriminalitet som en gemensam term för begångna straffbelagda handlingar (Nationalencyklopedin 1749). Då brottslighet diskuteras är ”lag” ett viktigt begrepp att ha under kontroll. En lags uppgift är att skapa förutsättningar för samhället att kontrollera personers beteende. Detta leder sedan till att man påverkas till att bete sig enligt samhällets förväntningar. (Sarnecki 1981 s. 21)

Lagar utgår från sociala normer. Enligt den svenska ordboken, beskrivs ordet norm som en allmänt godtagen regel för handlande eller tänkande ofta av social karaktär och vanligen inte nedskrivet (Svensk Ordbok 2009). När en norm bestämts av en enskild individ är den individuell, men i kontakt med andra individer framstår sociala normer. Sociala normer är regler som bestämmer gruppens beteende och som accepteras av varje medverkande individ. Att bryta mot lagen går ofta hand i hand med att bryta mot samhällsnormerna. (Sarnecki 1981 s. 21–22)

1.5.3 Ungdomsbrottslighet

Svårigheter under ungdomstiden resulterar ofta i problem samt kriminalitet (Erling & Hwang 2003 s. 102). Att ungdomar begår brott är inget nytt fenomen. Forskning visar på att de flesta individer begår brott i någon grad under ungdomsåren (Sarnecki 1993 s. 10). Enligt tidigare studier är begreppet kriminalitet ”multideterminerat”, vilket betyder att det

finns flera risk- och skyddsfaktorer som i olika kombinationer är förknippade med en skiftande risk för delaktighet i brottsligt handlande. Ungdomar utvecklas i interaktion med ett flertal olika sociala sammanhang, som till exempel familjen, skolan, kamratkretsen och närsamhället. (Turner 2001 s. 107)

1.5.4 Ungdomssysselsättning

Europeiska kommissionen driver ett projekt som går under namnet ”Ungdomssysselsättningsinitiativet”. Projektet vänder sig till unga som varken arbetar eller studerar, långtidsarbetslösa och de som inte har registrerat sig som arbetssökande. Sysselsättningsinitiativet bidrar till att genomföra ungdomsgarantin. Garantin innebär att EU-länderna ska se till att alla unga under 25 ska få ett bra erbjudande om jobb, vidareutbildning, lärlingsplats eller praktik inom fyra månader efter att de slutat skolan eller blivit arbetslösa. Projektet använder ordet ungdomssysselsättning som innebär en form av sysselsättning för ungdomar som hamnat i utanförskap. Ungdomssysselsättning är ett begrepp som kommer att användas i kapitlet om ungdomsverksamheten på Musikcafé After Eight samt i den problemlösande delstudien med tillhörande lärdomar och utvecklingsförslag. (Europeiska kommissionen 2017)

1.5.5 Verkstadsverksamhet för unga

Arbetsverkstäder har på senare tider lyfts fram som en ny form av ungdomsarbete. Verksamheten inleddes på 80-talet i Finland med syfte att förhindra ungas utslagning från arbetsmarknaden. Under 90-talets finansiella kris avtog engagemanget i den allmänna ungdomsverksamheten. Dock fick arbetsverkstäderna större betydelse. Mellan 1995 och 1999 arbetade cirka 40 000 ungdomar i arbetsverkstäder. (Hoikkala & Sell 2010 s. 140–141)

Enligt 13 § i Finlands Ungdomslag om verkstadsverksamheten för unga är det meningen att via stöttande inlärning stärka ungdomens förmågor för att komma in eller slutföra en utbildning samt ta steget in på arbetsmarknaden. En verkstadsverksamhet skall sträva till

till att förbättra livskompetensen hos ungdomen samt främja utvecklingen, självständighetsprocessen samt delaktigheten i samhället. Utifrån ungdomens egna förutsättningar erbjuds arbetsverksamhetssträning. (Ungdomslag 285/2016)

1.5.6 Uppsökande ungdomsarbete

Enligt 10 § i Finlands Ungdomslag om uppsökande ungdomsarbete är syftet med själva ungdomsarbetet att nå ut till ungdomar som är i behov av stöd samt hjälpa dem att främja deras utveckling, självständighetsprocess samt delaktighet i samhället och med att vända sig till tjänster som gynnar deras behov. Stödet som uppsökande ungdomsarbetare ger, bidrar till utbildningsmöjligheter och strävan till ett arbetsliv. Ungdomsarbetaren skall ha tillräcklig utbildning och erfarenhet av arbete bland unga. Kommunen kan själv ordna uppsökande ungdomsarbete eller köpa tjänsterna av en sammanslutning (Ungdomslag 285/2016)

I vår historia hittar man de första tecknen på uppsökande arbete i början av 1800-talet hos frälsningsarméns verksamhet i Storbritannien. I Englands största städer och närliggande slumområden uppsöktes personer med behov av hjälp och stöd av frälsningsarméns arbetare. (Mikkonen m.fl. 2007 s. 12)

Det centrala målet är att skapa kontakt till marginaliserade människogrupper och ge behövligt stöd (Mikkonen m.fl. 2007 s. 12)

1.5.7 Marginalisering

Enligt Nationalencyklopedin beskrivs ”marginaliserad” med ”överflödig i arbets- och samhällslivet särskilt med avsikt på (långtids)arbetslös eller mer eller mindre utslagen person” och begreppet ”att marginalisera” beskrivs med ”att ge alltför litet utrymme eller uppmärksamhet” (Nationalencyklopedin 1984). I det uppsökande arbetet möter man människor som står inför stor risk att marginaliseras (Mikkonen m.fl. 2007 s. 12). Till exempel kan marginalisering bero på kritiska familjeförhållanden, inlärningssvårigheter eller mobbning (Bergh 2018).

1.5.8 Jakobstad

Detta arbete fokuserar på de brottsliga händelser i Jakobstad som uppmärksammats i media. Jakobstad ligger i Österbotten och är centrum för en tvåspråkig region bestående av 5 kommuner - Jakobstad, Nykarleby, Pedersöre, Kronoby och Larsmo - med 48 600 invånare och över 21 000 arbetsplatser. Jakobstads invånarantal är 19 500 varav 56 % svenskspråkiga och 39 % finskspråkiga. (Staden Jakobstad 2017)

2 TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING

2.1 Teoretiska utgångspunkter

Detta kapitel kommer att beskriva de huvudsakliga teoretiska perspektiven som använts i arbetet. Det finns behov av mera fördjupade kunskaper och teorier, då den egna erfarenheten inom ämnet är begränsad till en relativ kort tids arbete inom ungdomsverksamheten. För att ge en bredare syn på ämnet har en mångsidig användning av källor använts. De huvudsakliga källorna inom delstudierna och dess användningsområden presenteras och beskrivs här.

2.1.1 Ungdomsbrottslighet

Jerzy Sarnecki - Ungdomsbrottslighet

Den beskrivande delen av ungdomsbrottslighet och riskfaktorer för brottsligt beteende kommer till stor del basera sig på Jerzy Sarneckis "Ungdomsbrottslighet: omfattning, karaktär, orsaker och samhällsreaktion" (1981). Jerzy Sarnecki är professor i kriminologi och har skrivit flera böcker inom ämnet (Kriminologiska institutionen 2013).

Ungdomsbrottslighet i Jakobstad

Ett flertal nyhetsartiklar angående ungdomsbrottsligheten i Jakobstad har publicerats i Österbottens Tidning, som är en svenskspråkig dagstidning och ges ut i regionen svenska Österbotten i Finland. Tidningen grundades den 23 maj 2008 genom sammanslagning av "Jakobstads Tidning" i Jakobstad och "Österbottningen" i Karleby. Österbottens Tidning

är en politiskt obunden regionaltidning för norra delen av Österbotten, Finland. (Nationalencyklopedin 2017)

Svenska Yles webbnyheter har även tagit upp händelserna och i arbetet används flera av deras nyhetsartiklar som källa. Svenska Yles verksamhet omfattas av Lagen om Rundradion Ab. I lagen fastställs riktlinjerna och specialuppdragen för Yles allmännyttiga programverksamhet (public service). Deras syfte är bland annat att stödja demokratin och enskildas möjlighet att påverka genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner samt en möjlighet till växelverkan. (Lag om rundradion 22.12.1993/1380)

2.1.2 Ungdomspsykologi

Som bas för begreppsförklaringar som ungdom, ungdomsbrottslighet, ungdomsgrupper och utanförskap samt beteendestörningar används ”Ungdomspsykologi – Utveckling och livsvillkor” (2003). I boken beskrivs den psykologiska mognaden en ungdom upplever som till exempel identitet, sexualitet, sociala relationer, kommunikation, droger och etnicitet. Boken är skriven av Ann Erling, Philip Hwang och Kjerstin Almqvist. Ann Frisé (tidigare Ann Erling) är sedan 1995 legitimerad psykolog och sedan 2009 professor i psykologi vid Göteborgs universitet (Göteborgs Universitet 2015a). Philip Hwang är sedan 1979 legitimerad psykolog och 1990 legitimerad psykoterapeut. Philip är sedan 1994 professor i psykologi på Göteborgs Universitet (Göteborgs Universitet 2015b). Kerstin Almqvist är adjungerad professor i medicinsk psykologi på Karlstads Universitet (Karlstads Universitet)

2.1.3 Kulturarbete för ungdomar

Ungdomsarbete är Nödvändigt

Kapitlet som handlar om ungdomsarbete och kulturarbete för ungdomar kommer ”Ungdomsarbete är Nödvändigt – Teoretisk underbyggnad, metodernas begränsningar och möjligheter” (2010) att användas som grund. Arbetet är en nätpublikation av nätverket för ungdomsforskning och en översättning av den finska ursprungliga publikationen

”Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet”. (Hoikkala & Sell 2010)

Tillämpad konst

Som källa för kapitlet om tillämpad konst och kultur används både Elisabeth Öhman, som undervisar i ämnet på yrkeshögskolan Arcada samt ”Art alliance - Evidence library”, som är ett bevisbibliotek avsett för att lagra bevismaterial för olika former av tillämpad konst inom straffrättssystemet. (Öhman 2017, Art alliance 2019b)

3 METOD

Det grundläggande arbetssättet man väljer för sitt examensarbete sätter ramar och principer för hur man skall gå tillväga. Metoden är ett verktyg till att komma från en övergripande målsättning i riktning mot ökad kunskap kring frågan. Ett arbete kan bestå av fler delstudier. Detta arbete är en tredelad studie som består av en beskrivande delstudie, där syftet är att ta reda på och beskriva hur någonting fungerar. Arbetet består även av en fallstudie med ungdomsverksamheten på Musikcafé After Eight i huvudrollen. Avslutningsvis följer en problemlösande delstudie, där syftet är att hitta en lösning till ett problem. (Höst m. fl. 2006 s. 29–30)

Studien följer en kvalitativ forskningsmetod och grundar sig både på relevant litteratur och diskussioner med sakkunniga. De övergripande temana tolkas med hjälp av litteratur och sammanfattas i kapitlet ”Resultatredovisning”. Arbetet är uppbyggt enligt följande struktur: Inledningsvis beskrivs de centrala begreppen som arbetet kommer att cirkulera kring, för att läsaren skall få en djupare kännedom i arbetets övergripande teman. I den beskrivande delstudien kommer ämnen som ungdomsbrottslighet beskrivas genom teori och tidigare forskning samt ungdomsbrottsligheten i Jakobstad belysas. Ungdomsarbete och kulturarbete för ungdomar kommer i sin tur att beskrivas med stöd av teori. Genom en fallstudie redovisas kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar och betydelsen av dessa i verkligheten. Avslutningsvis kommer arbetet att sammanfattas och slutsatsen sammanfogar de olika delstudierna.

3.1 Metodval

Detta arbete är uppdelat i tre delstudier: beskrivande del, fallstudie samt problemlösande del. Den beskrivande delstudien utvecklade sig allt eftersom information samlades in och fallstudien var logisk då meningen är att belysa den kreativa ungdomssysselsättningen. Efter att ha tagit del av flera studier inom de övergripande temana fanns redan allt där för en lösning, det var bara att sammanfatta de lösa delarna.

3.2 Insamling av material och analys

Denna studie baserar sig på teori och insamling av material genom att ta del av fakta som presenterats i litteratur och tidigare forskning. En diskussion i form av intervju har även stått som grund till informationen om uppsökande arbetet. Uppsökande ungdomsarbetsaren Ida Westerlund, på After Eight, har stått som sakkunnig i ämnet och bidragit med en inblick i deras arbete.

3.3 Tillförlitlighet och generaliserbarhet

Inom brottslighet finns dolda brott som inte syns i statistiken utan endast fås reda på via till exempel "offerstudier". Detta innebär att man intervjuar personer om vilka sorts brott de varit utsatta för under en viss tidsperiod och jämför svaren med den registrerade brottsligheten. (Sarnecki 1981 s. 25) Det är alltså viktigt att ha i åtanke att det finns en dold sida av brottsligheten, som man inte har korrekt statistik på.

Trots att den huvudsakliga källan som används till kapitlen som handlar om brottslighet är från 1981, finns det fortfarande väldigt relevant fakta som understryks av övriga källor.

När man diskuterar vilka faktorer som skapar risk för kriminalitet och hur stor den risken är, måste man därför hela tiden hålla i minnet dels hur gammal den studerade undersökningen är, dels var den är gjord, för att kunna bedöma om den är av intresse. (Sarnecki 1981 s. 67)

Den senaste statistiken angående ungdomsbrottsligheten i Jakobstad är från 2016, och man bör ta i beaktande att siffrorna kan vara annorlunda idag.

3.4 Etiska överväganden

Christoffer Gröhn på Svenska Yle, ansvarig för Spotlights avsnitt om Jakobstad och de tillhörande artiklarna, är medveten om att denna studie görs och att Spotlight avsnittet används som inspiration och källa i arbetet. Efter att ha kontaktat Svenska Yles redaktion för Spotlight med frågan om avsnittet kunde göras synligt igen, eftersom visningstiden gått ut, kom förfrågan om att dela med mig av det färdigställda arbetet till redaktören på grund av intresse från deras sida.

Avgränsningen av detta arbete är att specifikt fokusera på Jakobstad och belysa ungdomsproblemiken i staden. Detta kan innebära att Jakobstad stigmatiseras, när det eventuellt handlar om ett allmänt västerländskt fenomen. Detta är dock något som tagits i beaktande medan studien gjorts.

I fallstudien om Musikcafé After Eight har uppsökande ungdomsarbetaren, Ida Westlund, kontaktas och intervjuats. Frågorna som ställdes omfattar ungdomssituationen i Jakobstad. Detta arbete anpassas efter organisationens tystnadsplikt och arbetet utgår ifrån att skydda ungdomarnas integritet. Inga direkta påståenden kommer att tas upp, utan endast övergripande sammanställningar som kan stärka övrig teori. Av samma skäl kommer de enskilda svaren inte att dokumenteras i arbetet, eller bifogas som bilagor. I bilagorna kan man dock hitta frågorna som ställts till Ida.

Tvibits planerings- och utvecklingsledare, Sif Vik, som nämns i kapitlet ”Vad har Tromsö som Jakobstad inte har”, är även medveten och informerad om detta arbete och har delat med sig av information som varit till stor hjälp. Sif Vik har använts som huvudsaklig källa i kapitlet om Tvitbit och Tromsö. Sif Vik presenterade Tvibit och Tromsö under evenemanget Nordmatch 2017 – Together for inclusion (Creative and Inclusive Finland 2017), och informationen är tagen från detta tillfälle.

4 RESULTATREDOVISNING

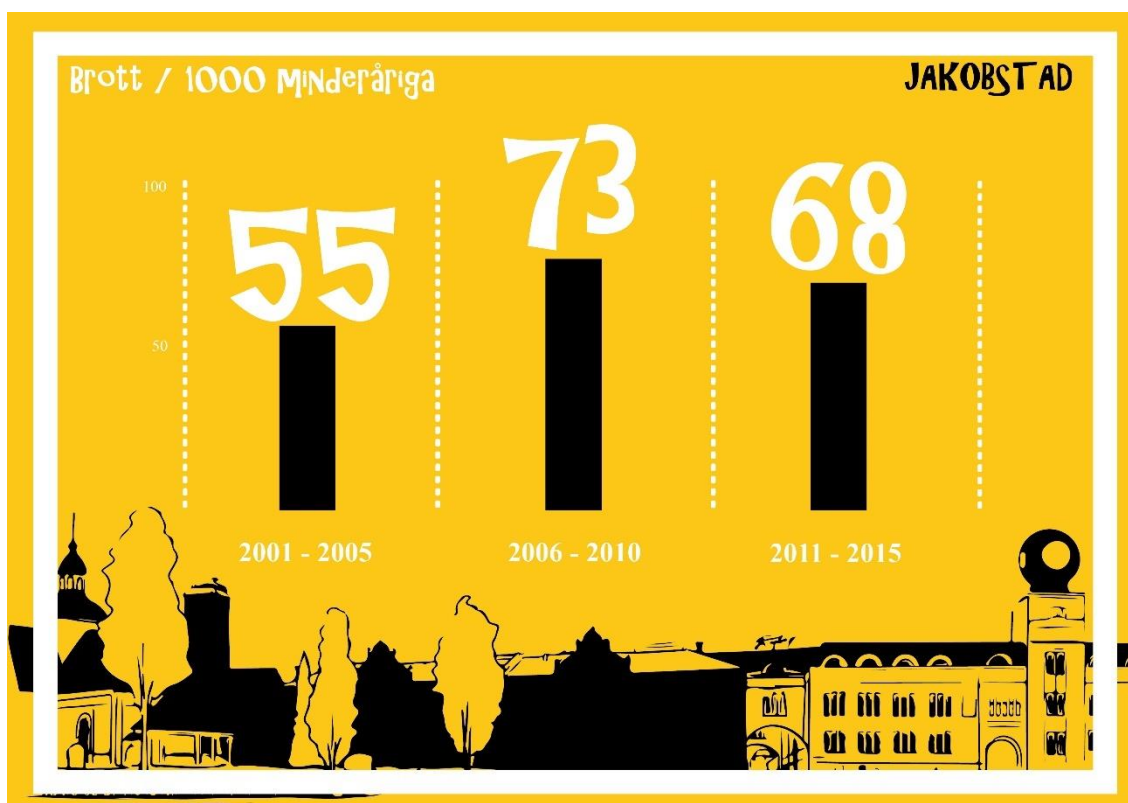
Här följer studiens resultat och analys. Merparten av texten baserar sig på teori, artiklar och nyheter. Resultatredovisningen är uppdelad enligt studiens övergripande teman: ungdomsbrottslighet, kulturarbete för ungdomar och en fallstudie om Musikcafé After Eight, med tillhörande underrubriker. Se figur 1 för förtydligande av uppbyggnad.

Figur 1. "Mindmap", illustration av Malin Lundström.

5 UNGDOMSBROTTLIGHET: JAKOBSTAD, VÄRST I SVENSK-FINLAND

Ämnet ungdomsbrottlighet har länge uppmärksammats i samhällsdebatten och oroligheter i Jakobstad har de senaste åren varit väldigt aktuella. Yles Spotlight-granskning visar på att Jakobstad är värst i Svenskfinland när det gäller ungdomsbrottlighet (Gröhn & Lång 2016). Man har jämfört antalet brott som begås av minderåriga med hur många som bor i kommunen (Se fig. 2) (Gröhn m. fl. 2017).

Figur 2. Ungdomsbrott, illustration Malin Lundström (Spotlight 2016).

5.1 Ungdomsbrottlighet i Jakobstad

I augusti 2016 efterlystes tips angående ungdomsbrottligheten i Jakobstad inför en Spotlight-granskning (Gröhn 2016a). I en nyhetsartikel om oroligheterna i skolparken under sommaren 2015 intervjuas kriminalkommissarie Magnus Jakobsson och Ungdomsverkstadshandledare Beni Edström. Kriminalkommissarie Magnus Jakobsson nämner att man inte kan förneka att det varit mer oroligt än vanligt under den sommaren. Beni Edström

upplever att alkohol och droger hör till vardagen mer än tidigare samt att det psykiska illamåendet har ökat markant under de senaste åren. Beni Edström säger också att risken är att de unga trillar ner i träsket efter att ha testat på droger. Sedan blir studier och arbetet lidande. (Löv 2017)

5.1.1 Vilka brott begås?

Alkohol och droger dras som en parallell med oroligheterna. Droget problem bland laestadianska ungdomar har uppmärksamats för ett par år sedan i Jakobstadsregionen. Inför granskningen om ungdomsbrottsligheten behandlades ett fall där cirka 40 laestadianska ungdomar var inblandade i narkotikabrott (Vikman 2016b). Efter att staden Jakobstad satte upp övervakningskameror i skolparken våren 2017, platsen som varit mycket utsatt för ungdomsbrottslighet, lugnade situationen ner sig på det området. Dock fortsätter ungdomsbrottsligheten och ungdomsbrotten har inte minskat. I en artikel i angående snatteri i Österbottens tidning intervjuas butikschefen på Halpa-Halli i Jakobstad och han nämner att barn och ungdomar ofta begår stöld för att betala skulder. Han nämner att under de 14 år som han varit i företaget har han sett en ökning av snatterier och stölder. I samma artikel för man en diskussion med kriminalkommissarie Ove Storvall och han nämner att en del av de som snattar är sådana de känner till, men andra är nykomlingar inom branschen. Storvall nämner att de som är bekanta är de som befinner sig i utanförskap och stjälar alkohol för eget behov samt struntar i följderna, men nykomlingarna kan vara de som nyligen fastnat i drogträsket, ofta ungdomar eller unga vuxna. (Wisén 2018)

I en annan artikel om just snatteri, betonar kriminalkommissarie Ove Storvall att snatteri måste stoppas i ett tidigt skede. Storvall tar upp även att snatteri är ett problem i alla matbutiker som är belägna i närheten av en skola. (Forth 2018)

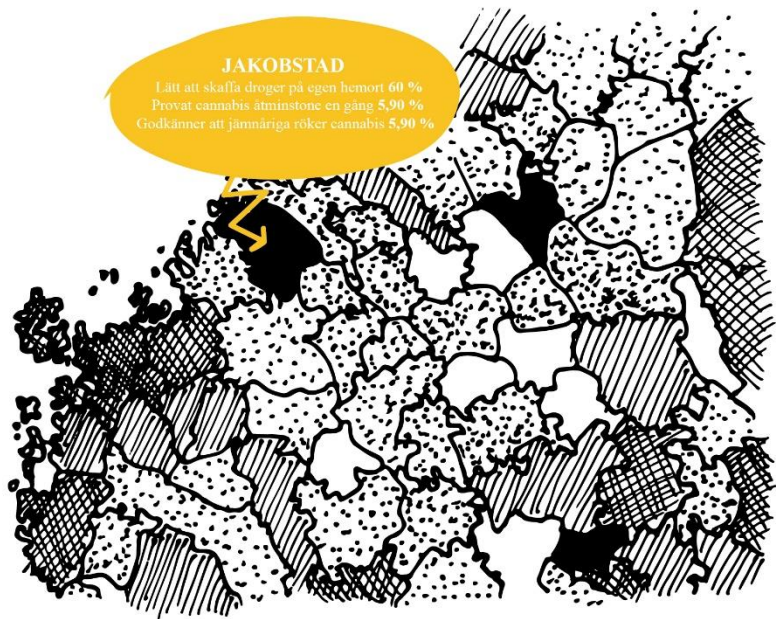
”Det är en början på ett felaktigt beteende och man måste stoppa det innan det eskalerar” – Ove Storvall
(Forth 2018)

I en artikel av Svenska Yle kan man läsa om ett gäng ungdomar som gör inbrott i ett antal hem och stugor i Larsmo-trakterna och sedan blir fast. En kommentar av en av gärningsmännen var, att ”vi bröt oss in för det var roligt och spännande”. Ett annat exempel värt att nämnas, är ett tjugotal ungdomar från Jakobstadstrakten som bröt sig in i skidcentret i

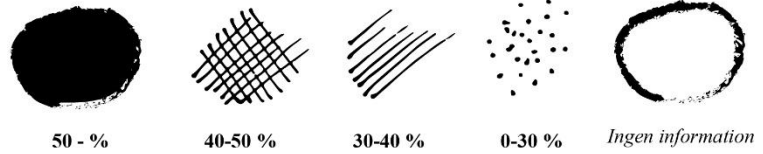
Kaustby en kväll i januari 2018. Ungdomarna fick igång skidliften och åkte pulka samt snowboard i backen. (Gröhn 2016b, Vikman 2018)

En faktor som påverkar brottsstatistiken är droger. I en intervju om ungdomsbrottsligheten i Jakobstad med kriminalkommissarie Ove Storvall, nämner Storvall att drogerna syns mycket mer än för tio år sedan. Förut var det enligt Storvall väldigt ovanligt med amfetamin och syntetiska droger, men nu visar statistiken att ungdomar skaffar mer syntetiska droger. Enligt Jakobstadspolisen har ökningen sin grund i att droger är mer lättillgängliga för ungdomar nu (se fig. 3 och 4). Storvall nämner att den största delen som begår brott gör det under påverkan av rusmedel. Droger förorsakar mycket oroligheter. (Gröhn m.fl. 2017) Enligt Maria Aho, som intervjuats av Yle inför planeringen av en lågtröskmottagning i Jakobstad, har drogerna ökat markant under de senaste åren. Fler unga och barn i 11–12 års åldern använder både droger och alkohol (Löv 2016). Äldre Kriminalkonstapel Kaj Nyman säger i en intervju med Svenska Yle, att ungdomar och barns respekt för vuxna har minskat. Nyman påstår att attityderna i samhället har hårdnat och att det märks ute på stan. Han nämner även att i slagsmål är fler knivar inblandade idag. (Kjellman 2016)

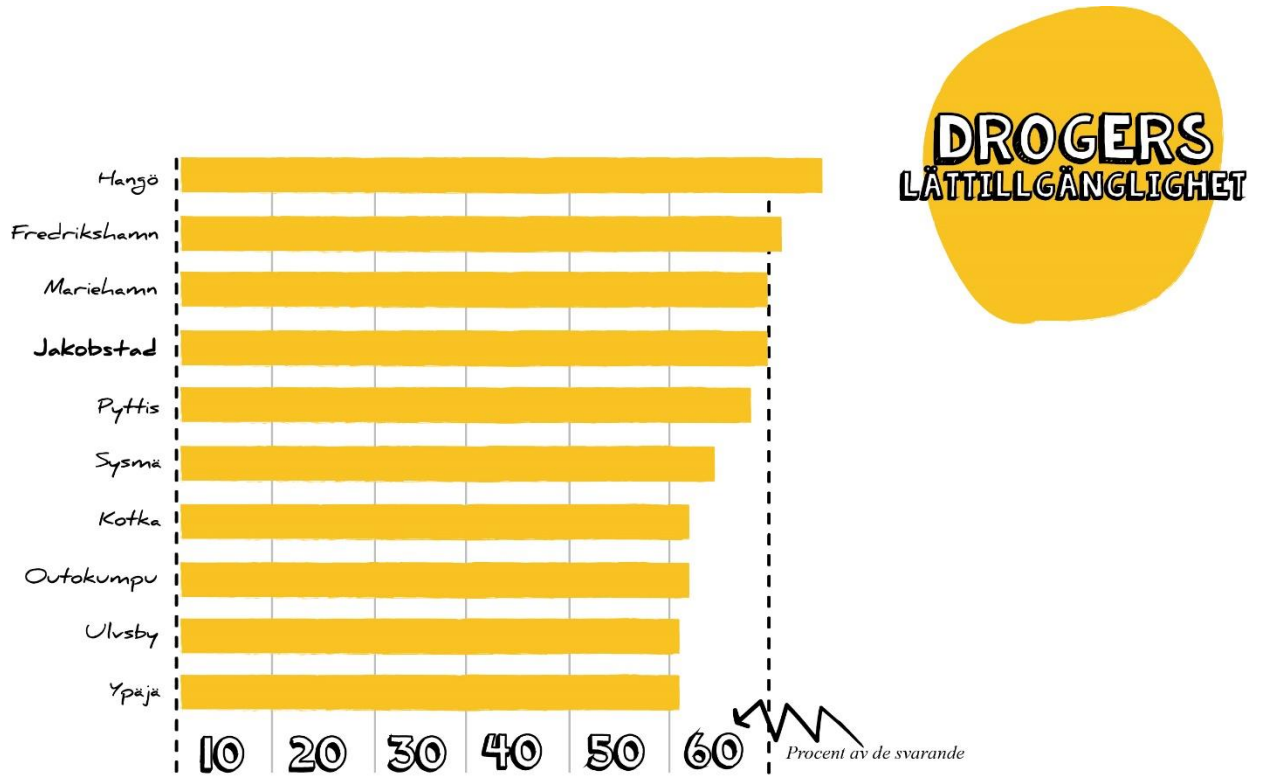
UNGDOMARS MÖJLIGHET ATT SKAFFA DROGER

PROCENT AV DE SVARANDE

Figur 3. Karta, illustration Malin Lundström, (Statistikcentralen 2017).

Figur 4. Drogers lättillgänglighet, illustration Malin Lundström (MTV 2017).

5.2 Varför brott?

Det är problematiskt att svara på varför just ungdomar begår brott. Ett svar finns inte. Det finns ett antal del-svar som kan tydliggöra orsaken till brott, vilka tas upp här nedan. (Sarnecki 1981 s. 63)

Varianter av orsaker till brottsligt beteende:

- Fysiologiska förklaringar
- Psykologiska förklaringar
- Socialpsykologiska förklaringar
- Sociologiska förklaringar

(Sarnecki 1981 s. 66)

Figur 5. Citat, illustration Malin Lundström.

5.3 Riskfaktorer

Ju fler riskfaktorer ungdomen utsätts för, desto större risk för brott säger forskning. De ungdomar som är besvärade med mest brottshistorik präglas av större koncentration av de riskfaktorer som påvisas (Mullis m.fl. 2005). Ju fler varianter av riskfaktorer en person utsätts för, samt ju färre skyddsfaktorer det finns, desto större risk är det att personen begår brott (Wikström & Butterworth 2006 s. 4). En svårighet med att fastställa riskfaktorer är att samhället ständigt förändras. Man kan alltså inte en gång för alla fastställa vilka riskfaktorerna är. (Sarnecki 1981 s. 66)

5.3.1 Familjerelationer

Studier klargör att risken för att utvecklas kriminellt ökar om familjens ekonomi är dålig, om metoderna under uppfostran är för inkonsekventa eller för hårda, om relationen mellan vårdnadshavare och barn är osund samt om vårdnadshavaren har problem med missbruk eller brottslighet. En uppfostran med konsekventa metoder och en god relation till

åtminstone en av vårdnadshavarna, minskar risken för att barnet skall utveckla brottslig beteende. (Sarnecki 1981 s. 127–128, Brå 2009)

5.3.2 Beteendestörningar

Om en person har svårigheter att följa samhällets normer kan det lätt leda till att den utvecklar ett kriminellt beteende. Personer som har svårigheter att följa normer kan räknas som asocialitet och avvikande beteende (Sarnecki 1981 s. 98–99, Erling & Hwang 2003 s. 103). Antisociala beteenden är även vanligast under just ungdomstiden (Erling & Hwang 2003 s. 102). Om ungdomen lider av beteendestörningar som impulsivitet, dålig problemlösningsförmåga, med en attityd som tillåter brott eller missbruk, leder det till att personen riskerar att försätta sig i brottsstillåtande situationer. God social förmåga samt prosocial attityd kan fungera som skyddande faktor. (Ferrer-Wreder m.fl. 2005)

5.3.3 Ärftlighet

Studier visar på att anti-sociala beteendestörningar i vissa barn kunde vara ett resultat av ett genetiskt arv. Forskning som gjorts på tvillingar i Storbritannien påvisar att barn med tidiga psykopatiska tendenser, så som brist på ånger, har sannolikt ärvt det från sina föräldrar. (Blair, Moffitt, m.fl. 2005)

I en artikel på BBC News som informerar om studien, står det att varje beteende påverkas av komplexa gener. En olycklig kombination av gener kan öka risken för en störning. (BBC News 2005)

5.3.4 Krav

En intressant fråga angående attityden och förväntan på ungdomar är kraven som ställs på ungdomarna. Sarnecki frågar sig om kraven är tillräckligt anpassade efter deras förmåga att uppfylla dem. Ställs kraven för högt, jämfört med ungdomens utvecklingsnivå, kan resultatet bli problematiskt. Om kraven ställs för lågt, blir situationen inte heller bättre. En orsak till att ungdomar begår brott kunde vara att kraven som ställs på ungdomar är för höga eller för låga. (Sarnecki 1981 s. 20)

5.3.5 Välmående och psykisk hälsa

Psykisk ohälsa hos ungdomen kan uppstå från för högt ställda krav. Ungdomens mående påverkar risken att utveckla brottsligt beteende. En stor andel av de ungdomar som blir fast för brott uppges ha psykiska problem. (Sarnecki 1993 s. 72–73)

5.3.6 Ungdomsgrupper eller utanförskap

Kamratgruppens struktur och betydelse förändras avsevärt under ungdomen. Under ungdomstiden är det vanligt att större kamratgrupper bildas, vilket är väldigt ovanligt bland yngre barn. En grupp av vänner öppnar upp möjligheter att experimentera med roller och stilar på ett nytt sätt. (Erling & Hwang 2003 s. 106).

Kriminaliteten är definitivt större hos de arbetslösa jämfört med de som arbetar. Om en person även har mycket registrerad kriminalitet är det mer sannolikt att personen inte blir anställd. Sarnecki nämner att människor utan sysselsättning har mycket mer tid över och inte riktigt vet vad de skall göra med den. De som saknar mål med livet hamnar lättare in i missbruk. Miljöer man sätter sig i som missbrukare leder lätt till brottspositiva umgängen och därmed större risk för brott. (Sarnecki 1981 s. 68–69)

Kanske det är så att det finns en växelverkan mellan kriminaliteten och arbetslösheten, att dessa kan sägas orsaka varandra? (Sarnecki 1981 s. 70)

5.3.7 Skolan

Riskfaktorer som har att göra med skolan kan vara till exempel misslyckande i skolan, dålig relation till skolan eller lärarna samt en orolig skolmiljö. De faktorer som fungerar skyddande är i stället att det går bra för personen i skolan, att personen har inlärningsmotivation samt att skolmiljön är positiv och trivsamt. Utöver skolan är det även en riskfaktor om ungdomen har anknytning till en umgäengesgrupp som är brottsbelastad. Att umgås i kretsar som fungerar prosocialt är en skyddande faktor. (Brå 2009, Sveriges Polis 2017) Enligt undersökning gör sig pojkar som börjar studera på andra stadiet skyldiga till färre brott än pojkar som blir utan studieplats (Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2019).

5.3.8 Narkotika

Varför väljer en del ungdomar att röka, dricka alkohol och använda narkotika? Det finns fler potentiella riskfaktorer som ligger bakom en tidig utveckling av missbruk hos en ungdom (Erling & Hwang 2003 s. 89).

- Instabila och otrygga relationer i uppväxtmiljön
- Personlighet och psykisk mognad hos tonåringen själv
- Ärftliga sårbarhetsfaktorer

(Erling & Hwang 2003 s. 95)

Forskningen säger att ju tidigare en ungdom testar på rökning och alkohol, desto större risk är det att situationen blir problematisk. Föräldrarnas samt medias attityder till tobak och alkohol har ett stort intryck på en ungdom. En skyddande faktor är vårdnadshavarnas mängd av engagemang i tonåringens liv. Engagemang kan man tolka som att ha ett gemensamt intresse som sin ungdom, visa intresse i ungdomens vardag och situation samt ha tydliga regler för vad som tillåts och icke tillåts. Förutom att vårdnadshavarna behöver vara engagerade, krävs det också ett engagemang från samhällets sida samt av skolan. (Erling & Hwang 2003 s. 89–100)

6 UNGDOMSARBETE OCH UNGDOMSSYSSELSÄTTNING

Det finska ungdomsarbetet utgår från ungdomslagen, men ungdomsorganisationer har rätt att själva definiera sitt uppdrag. I ”Ungdomsarbete är nödvändigt” beskrivs fyra allmänna uppdrag eller funktioner inom ungdomsarbete: socialisationsfunktionen, personalisationsfunktionen, kompensationsfunktionen samt resursering och allokering. Dessa funktioner ger en helhetsbild av ungdomssektorns uppdrag. (Hoikkala & Sell 2010 s. 8)

- **Socialisationsfunktionen**

Socialisationsfunktionen beskrivs som det första allmänna uppdraget och omfattar de ungas socialisation eller integrering i kulturen, samhället och närmiljön.

- **Personalisationsfunktionen**

Personalisationsfunktionen innebär att stöda ungdomens personalisation i processen av bygget av en egen personlighet, vilket omfattar formande av medvetenhet om sina behov och strävanden.

- **Kompensationsfunktionen**

Det tredje uppdraget utgår från att agera stöd i socialisations- och personalisationsprocessen, vilket innebär att kompensera de brister och motgångar ungdomar kan stöta på i de ovan nämnda processerna. Ungdomsorganisationen skall kunna hjälpa och handleda ungdomar som har bristfällig kontakt med samhället eller stöter på motgångar i sin personalisationsprocess.

- **Resursering och allokering**

Det fjärde uppdraget innebär att försöka påverka de resurser som samhället erbjuder ungdomar och strävar till att ungdomar skall kunna påverka sådant som berör dem själva via ungdomsorganisationer.

(Hoikkala & Sell 2010 s. 9-12)

6.1 Kulturarbete för ungdomar

Kulturverksamhet har länge varit aktuellt inom ungdomssektorn. Trots det har vikten av kulturarbete för ungdomar inte alltid ansetts vara betydelsefullt inom ungdomsarbetet. Kulturarbete för ungdomar har kallats till ”pyssel” eller påståtts vara en av många trevliga fritidsaktiviteter för ungdomar. Det har kämpats hårt för att stärka kulturarbetet bland ungdomar. Kulturarbete för ungdomar fick större betydelse i Helsingfors först på 1990-talet och det infördes i regionala tjänster samt som stöd för ungdomar med risk för marginalisering. (Hoikkala & Sell 2010 s. 62)

Kulturarbete för ungdomar handlar om att stöda deras utveckling till aktiva medborgare. Under denna utveckling formar ungdomarna sin identitet, experimenterar med att uttrycka sin karaktär och skapar en uppfattning om sig själva. För att stöda ungdomar i utvecklingen jobbar man på ungdomsgårdarna och i ungdomsprojekt med teater, dans, musik och motsvarande verktyg. Inom kulturarbete för ungdomar används tillvägagångssätt som ger ungdomar tillfälle att forma en jag-bild. Inom ungdomsgrupper skapar ungdomar reflektioner, åsikter och erfarenheter. (Hoikkala & Sell 2010 s. 66–68)

Kulturen är alltid samhällelig, gemenskapsmässigt eller social betingad (Hoikkala & Sell 2010 s. 70).

Under de två senaste decennierna har ungdomars levnads- och erfarenhetskrets märkbart vidgats. Vidden har fört med sig kunskap, förmågor samt erfarenheter som ungdomar inte kan lära sig från skolan. Intresset för kulturella och virtuella gemenskaper växer och kulturella projekt samt lokal ungdomsverksamhet är exempelvis sådana delaktighetskanaler. Inom dessa ungdomskretsar sker en kulturell inläring och identiteten formas. (Hoikkala & Sell 2010 s. 69)

Begreppet modern identitet baserar sig bland annat på kreativitet, tolerans samt ett jämlikt samarbete mellan enskilda individer och delkulturer. (Hoikkala & Sell 2010 s. 70)

6.2 Tillämpad konst och kultur

Tillämpad konst innebär att man tillämpar olika konstformer på områden som man vanligtvis inte förknippar med konst eller kultur. När man tillämpar konst, används konst och kultur i syfte att uppnå ökad förståelse, kunskap, kommunikation, gemenskap och handlingskraft i olika samhällen eller marginaliserade grupper. (Öhman 2017)

6.2.1 Tillämpad konst och ungdomar i riskzonen

Att använda tillämpad konst som brottsförebyggande metod för ungdomar som ligger i riskzonen att hamna i brottstillåtande situationer, har påvisats vara framgångsrikt. Exempel på former av tillämpad konst som gett positiva resultat är: hantverk, textilkonst kreativt skrivande, design, drama, media, musik, radio, teater och visuell konst. (Arts Alliance 2019a, National Foundation for Youth Music 2015)

Enligt studier kan tillämpad konst bland annat bidra till:

- Terapeutiskt resultat
- Ökad självuppfattning
- Förändrad attityd
- Att lära deltagaren att hantera sina känslor
- Förbättrad koncentration
- Avstressande metod
- Att lättare öppna upp till diskussion inom problemområden
- Ökad samarbetsvilja
- En möjlig ny hobby

(National Foundation for Youth Music 2015)

Ovan nämnda funktioner kan fungera som riskförebyggande faktorer för dem som hör till följande riskgrupper:

Ungdomar i marginaliserade familjer

För en ungdom som lever i en familj med dålig ekonomi, kan tillämpad konst och kultur bidra till att ungdomen får ökad förståelse för sin livssituation och kan därmed lättare hantera sina känslor. Om uppfostran varit inkonsekvent, kan tillämpad konst och kultur bidra till att ungdomen får en ökad kunskap om etik och moral, vilket i sin tur kan bidra till mental mognad. (National Foundation for Youth Music 2015)

Ungdomar med beteendestörningar och känsla av utanförskap

För en ungdom som har svårigheter med att följa normer och har avvikande och asocialt beteende, kan tillämpad konst och kultur bidra till ökade sociala förmågor och ökat intresse till att samarbeta. (National Foundation for Youth Music 2015)

Ungdomar med psykopatiska tendenser

Om en ungdom påvisar risk för beteendestörningar som psykopatiska tendenser, kan tillämpad konst och kultur bidra till stärkt självkänsla och bättre förmåga att hantera sina känslor. (National Foundation for Youth Music 2015)

Ungdomar med psykisk ohälsa

Om en ungdom är utsatt för höga eller för låga krav och är i riskzonen för psykisk ohälsa, kan tillämpad konst och kultur bidra till terapeutiska resultat samt bidra till att ungdomen lättare kan öppna upp diskussion inom problemområden. (National Foundation for Youth Music 2015)

Ungdomar med drogmisbruk

Om en ungdom ligger i riskzonen för att börja använda narkotika, kan tillämpad konst fungera som förebyggande metod och ge ökad förståelse för droganvändning och dess följder. (National Foundation for Youth Music 2015)

7 MUSIKCAFÉ AFTER EIGHT – EN FALLSTUDIE

Figur 6. After Eight, google bildsökning.

Musikcafé After Eight, After Eight, Affes och AE. Kärt barn har många namn. (Lundström 2017 s 6)

Musikcafé After Eight är en förening lokaliserad i Jakobstad med bland annat lunch- och caféverksamhet. Utöver detta erbjuds även olika former av kulturaktiviteter för ungdomar och unga vuxna. After Eight har sin verksamhet i tre olika byggnader, som bildar en slags kulturoas mitt i centrum. (Lundström 2017)

Figur 7. After Eights innergård, bild från After Eights hemsida, foto Beni Edström.

7.1 Historia

Idén till verksamheten fick verksamhetsledaren, Mecki Andersson, från Köpenhamn under sin interrail resa år 1986. (Viitaniemi 2019)

Andersson ville grunda ett kafé där man spelar musik och där det görs ungdomsarbete (Viitaniemi 2019).

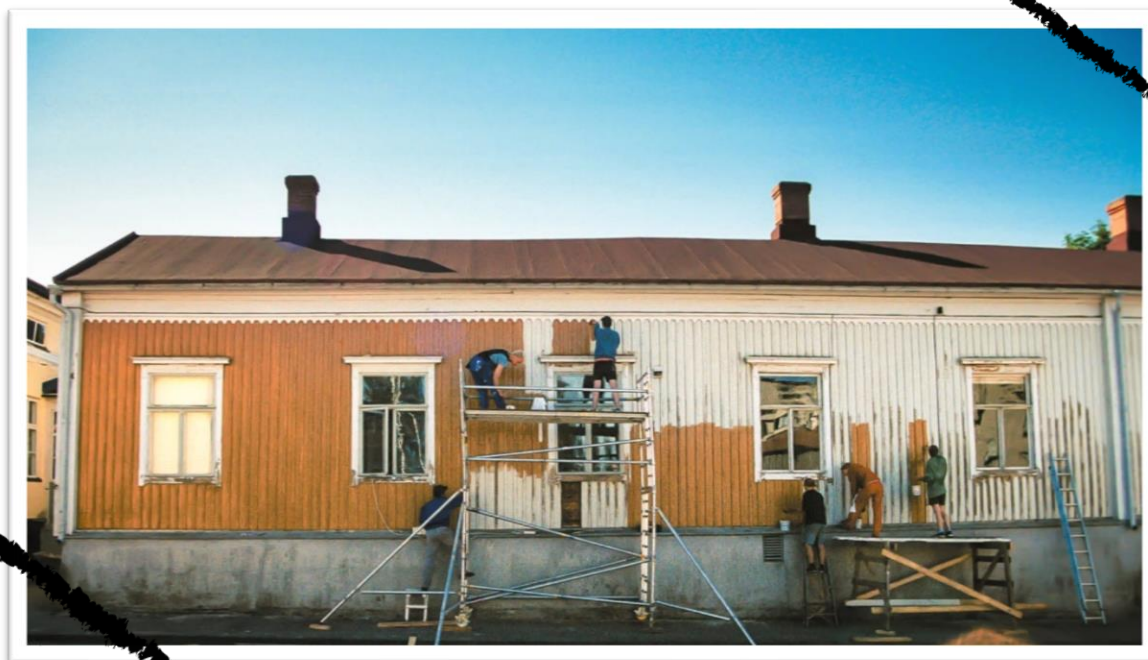
Året var 1987 och det, som skulle komma att bli Musikcafé After Eight, öppnade sina dörrar för första gången, klockan åtta i Ebeneserkyrkan i Jakobstad en januarikväll. Det som då kallades för ”Öppet Hus” utvecklades vidare och visionen var att skapa ett allmänt musikcafé samt en mötesplats för ungdomar. En lös sammansatt arbetsgrupp sattes ihop och planerade samt genomförde idén. De tre första åren vistades After Eight i en kyrkobyggnad, där tidigare ”Öppet Hus” ägde rum och lokalen var då gratis. För att hålla igång ett litet café och få resten av verksamheten att rulla levde After Eight på små bidrag från bland annat staden, kulturbyrån samt intäkter från lite försäljning. I början var allt ideellt arbete och ingen fanns på lönelistan. (Edström 2018, Lundström 2017) 1991 registrerades Musikcafé After Eight som förening. De ville ge utrymme för kulturell mångfald i nejden genom olika aktiviteter och evenemang. (Edström 2018, Lundström 2017)

De unga fick ta plats och deras röster höras (Edström 2018 s. 1).

Figur 8. Arkivbild från After Eights hemsida.

Målet var att aktivera och engagera ungdomar samt skapa en sund och drogfri cafémiljö som bubblar av kreativitet, visioner och drömmar (Edström 2018). 1997 flyttade verksamheten in i de utrymmen som verksamheten än idag huserar i. Utrymmena renoverades 1996 under talkotilfällena som organisationen organiserade (se fig. 9). Namnet After Eight har sitt ursprung i att musikcaféet i början öppnade sina dörrar åtta på lördagskvällar, samt att mintchokladen After Eight fanns som inspiration (Viitaniemi 2019).

Figur 9. Bild på renoveringen 1996, arkivbild från After Eights hemsida.

År 2017 firade After Eight 30 år av, som de kallar det, "socio-kulturellt" arbete. Föreningen anses idag präglas av passion, envishet och tron på att kunna göra skillnad. (Edström 2018)

7.1.1 Ungdoms- och Fritidsinstruktion, med inriktning på kultur – (Kulturmontör)

År 2005 startade After Eight i nära samarbete med yrkesskolan Optima en yrkesutbildning med fokus på marknadsföring, IT och mediateknik, projektplanering och gruppdynamik, nätverkande, ekonomi och företagsamhet samt projektledning (Enlund 2016). Studielinjen Ungdoms- och Fritidsinstruktion, med inriktning på kultur och med kulturen som arbetsfält, kom också att kallas Kulturmontör (After Eight 2017d).

2017 examinerades de sista kulturmontörerna från Optima/After Eight. Yle skriver att Musikcafé After Eight i Jakobstad förlorar sin utbildning eftersom Optima beslutat att flytta utbildningen till yrkesinstitutets utrymmen. Direktör Rabbe Ede säger att det handlar om ekonomi. Musikcafé After Eight's verksamhetsledare, Mecki Andersson, nämner att det är tråkigt och berättar att det är en nischad utbildning som man kunde ha byggt vidare på, istället för att lägga ner den på After Eight. (Enlund 2016)

Tillsammans med Optima gjorde vi något unikt där två världar möttes, en blandning av utbildning och praktiskt kreativt kulturarbete. Vi erbjöd en miljö och ett sammanhang för unga studerande att hitta sin passion och kanske framförallt sig själva. (Edström 2018 s. 1)

7.1.2 Hostelverksamhet - Hostel Lilja

Hostel Lilja är med sina sex rum ett trivsamt, fräscht och funktionellt vandrarhem, vilket under åren uppskattats av gästerna. (Edström 2017 s 11)

År 2000 inledde föreningen renovering av ett fallfärdigt uthus på sin gård och två år senare i juni öppnades dörrarna för det första gästerna till Hostel Lilja. Efter fjorton års verksamhet togs beslutet om att lägga ner Hostel Liljas verksamhet 1.9.2016. I organisationens verksamhetsberättelse för år 2016 nämner ordförande Beni Edström att det ekonomiskt varit omöjligt att få det att gå ihop och föreningen har behov av mera utrymme för ungdomsverksamheterna. (Edström 2017)

7.2 Verksamhet

After Eight strävar till att vara en kreativ mötesplats och erbjuder olika former av aktiviteter och evenemang. Förutom café och lunchrestaurang hör till verksamheten kulturproduktion, ungdomsverkstäder, uppsökande ungdomsarbete, konferensverksamhet samt olika projekt, kurser och evenemang. Föreningens högsta beslutande organ är dess styrelse. After Eight vill erbjuda en drogfri miljö för ungdomar och uppfyller sitt syfte med att under evenemang inte sälja alkoholhaltiga drycker. Man står starkt som god och trygg förebild inom kulturbranschen och bjuder på nybryggt kaffe, ört-teer och påhittiga alkoholfria läskande drycker, vilket är ett bra sätt att förebygga alkoholkonsumtion för ungdomar under evenemang. (Lundström 2017)

7.2.1 AE Verkstad (tidigare Liljas Växthus)

Sedan år 1997 har Musikcafé After Eight erbjudit ungdomar i ålder 16–29 arbetspraktik inom en rad olika områden (After Eight 2017a).

Vi finns i centrum av Jakobstad i en miljö som "andas" kreativitet och möjligheter (After Eight 2017a). Verksamheten är drogfri och tvåspråkig. Enheterna är för närvarande Café, Kök, Media Lab och Verkstad (After Eight 2017a). After Eight har ett begränsat antal praktikplatser i sin verksamhet och de som gör rehabiliterande praktik kan stanna tills vidare, annars gäller 1–6 månader (Lundström 2017). AE verkstads mål är att ge meningsfull arbetspraktik, uppmuntra till fortsatta studier eller arbete och utmana en att ta kontroll över vardagen (After Eight 2017a). Enligt Beni Edström är behovet av praktikplatser för arbetsprövning eller i rehabiliterande syfte stort (Edström 2017).

Figur 10. Ungdomsverksamhet, bild från After Eights hemsida, foto Beni Edström.

7.2.2 E-LAB

E-LAB är ett tvåårigt EU-finansierat Leaderprojekt och fokuserar på evenemangsproduktion och entreprenörskap. E-LAB's mål är att man under sin praktiktid ska hitta det man brinner för. Under arbetspraktiken på E-LAB kommer man i kontakt med evenemangsproduktion, marknadsföring och journalistik, tidningsproduktion, foto och film, grafisk design, socialt företagande, återbruk, produktdesign samt företagstjänster. E-LAB's mål är att utveckla nya modeller för att minska långvarig arbetslöshet bland ungdomar och unga vuxna. Projektet är riktat till allmänheten, men främst unga och unga vuxna som vill öka sin kompetens och få nya kontakter till arbetslivet. E-LAB vill genom nätverkande och samarbeten mellan ungdomsverkstäder, utbildningar, näringsliv och samhället i stort, hitta en plats åt alla, oberoende förutsättningar. (After Eight 2017c)

7.2.3 Kulturproduktion

After Eight står som arrangör för ett flertal evenemang om året. Vid caféet ordnas allt från musikevenemang till loppmarknader och julmarknader. Betydelsefulla aktiviteter för ungdomar i staden är till exempel "Culture Club". Culture Club är återkommande kvällsevenemang som arrangeras av ungdomar, för ungdomar. (Edström 2018, Lundström 2017)

Figur 11. Culture club-kväll, bild från After Eights hemsida.

Culture Club-kvällarna har blivit en plattform i regionen för ungt skapande med en stor publik (Edström 2017 s. 1).

Tidigare producerades Culture Club kvällarna av Kulturmontörsstuderanden, men efter att utbildningen avslutades (Jansson 2016), arrangeras evenemangskvällarna nu av yrkesstuderanden på Yrkesakademin Österbotten samt av verkstadsungdomar från E-LAB. Culture Club hålls varje onsdag kväll under skolåret. Annat populärt återkommande evenemang är den årliga sommarkonserten med större artister som ofta lockar många besökare. (Edström 2018, Lundström 2017)

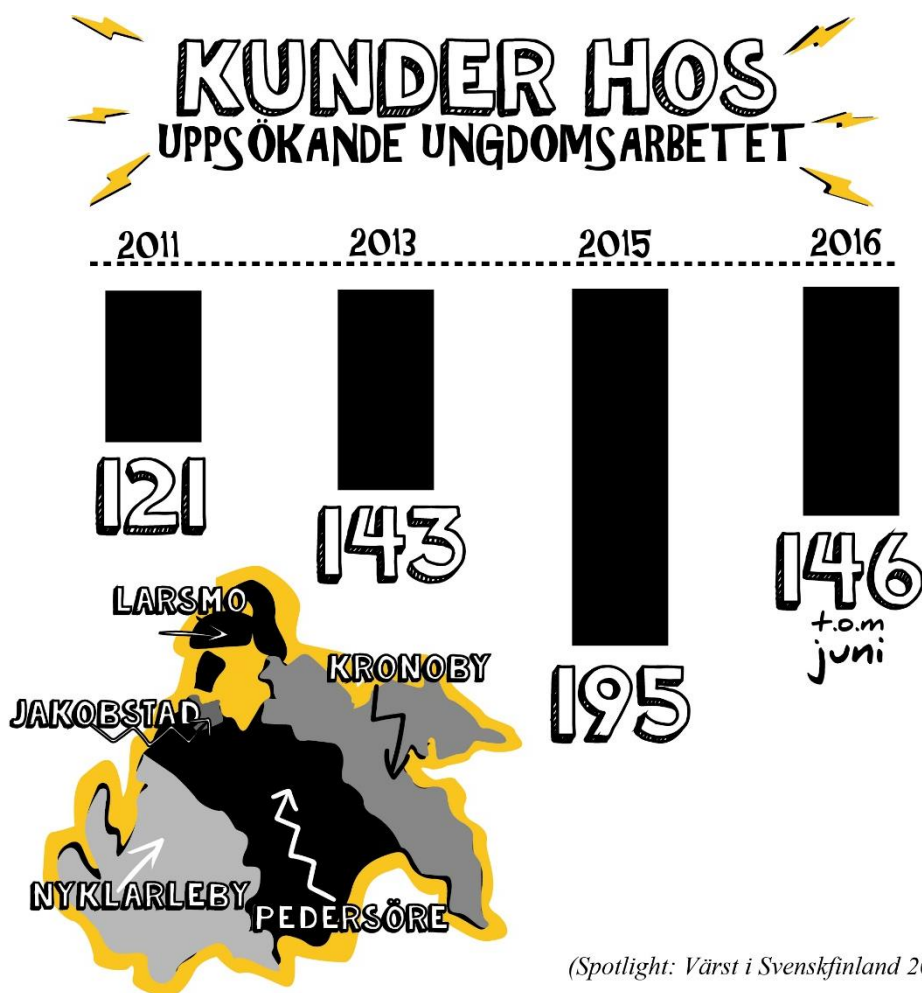
Figur 12. Sommarkonsert, bild från After Eights hemsida.

7.2.4 Övrigt

Förutom sin kultur- och ungdomsverksamhet hyr After Eight ut cyklar från maj till oktober (After Eight 2017b). Cykeluthyrning är ett miljövänligt och turistsvänligt verksamhetsalternativ. After Eight erbjuder även fina konferensutrymmen till uthyrning som en del av verksamheten. Man kan hyra olika rum i kaféet med olika mängd platser, eller rum i gamla hotell-byggnaden, med eller utan ”konferensutrustning”. (Lundström 2017)

7.2.5 Uppsökande ungdomsarbete

På Musikcafé After Eight huserar även uppsökande ungdomsarbete, vilket omfattar en verksamhet som har i uppgift att ta kontakt med ungdomar med risk för marginalisering, till exempel ungdomar som hoppat av sina studier, arbetslösa eller annars bara sysslolösa. Uppsökande verksamheten på After Eight omfattar Jakobstad, Kronoby, Larsmo, Nykarleby och Pedersöre och den dagliga verksamheten är stationerad vid After Eight. (Lundström 2017, Edström 2018, After Eight 2019) Behovet av stöd för unga ökar hela tiden (se fig. 13) och det uppsökande ungdomsarbetet i Jakobstadsregionen har för närvarande endast tre anställda (Edström 2018). Staden har ingen egen ungdomsuppsökande verksamhet, utan det är Musikcafé After Eight som upprätthåller servicen (Lundström 2017, Edström 2018).

Figur 13. Kunder hos uppsökande ungdomsarbetet, illustration Malin Lundström.

7.3 Intervju

För att få en helhetsbild av uppsökande verksamhetens betydelse för Jakobstadsregionen svarade Ida Westerlund, som jobbar som uppsökande ungdomsarbetarna på After Eight, på frågor angående ungdomars nuvarande situation i staden. Frågorna som ställts finns med som bilaga. Härfter följer en sammanfattning av intervjun med Ida Westerlund.

7.3.1 Situationen idag

De uppsökande ungdomsarbetarna på After Eight uppfattar att den allmänna attityden gentemot ungdomar i samhället genomsyras av begreppet ”dagens ungdom” med en efterföljande djup suck, vilket kan uppfattas som att ungdomar inte har något viktigt för sig. Ungdomar kommer i kontakt med uppsökande ungdomsverksamhet av väldigt olika orsaker. Det kan handla om ungdomar med psykisk ohälsa, missbruk eller sociala svårigheter. En gemensam faktor är ofta att ungdomen vill förändra sitt liv och komma vidare, men saknar förmågan. (Westerlund 2019)

7.3.2 Ungdomsbrottslighet

Ungdomsuppsökarna uppfattar det som om det finns en krets från vilken ungdomsbrottsligheten härstammar. De anser att det är viktigt att sysselsätta ungdomar som är i riskgruppen att dras med i de kretsar där brottsligt beteende försiggår. I en uppsökares vardag möter man många som har, eller har haft, problem med brottsligt beteende. Det uppfattas som att brottsligheten inte har ökat, men graden av brott blivit grövre. Ungdomsuppsökarna tolkar ungdomsproblematiken som uppmärksammas i Jakobstad med att det möjligtvis inte har skett tillräckligt med förebyggande arbete i att lokalisera dem som hör till riskgruppen. (Westerlund 2019)

7.3.3 Kulturarbete för ungdomar

Ungdomsuppsökarna uppfattar att kulturarbete för ungdomar behövs i samhället och behöver gång på gång bevisa att arbetet som görs inom branschen är viktigt. Det är ett arbete i motvind beskriver Ida Westerlund. Arbetet som görs för ungdomar får inte alltid högsta

prioritet, speciellt då de ekonomiska resurserna begränsas i samhället. Ungdomsuppsökarna upplever att ungdomar som har svårt att hitta sin identitet eller sin plats i samhället kan genom kultur eller kreativt arbete finna en mening. De upplever en positiv skillnad då det inte bara handlar om fysisk eller akademisk prestation. Att kulturarbete för ungdomar skulle kunna ses som en brottsförebyggande metod anser ungdomsuppsökarna är ett faktum. Kulturarbete för ungdomar och kreativ sysselsättning upplevs ge mening och sammanhang för ungdomar i riskgrupp och kan vara det enda alternativet till brottslig verksamhet för ungdomen. (Westerlund 2019)

”Man får inte glömma att ungdomar med problem, ofta kan bli vuxna med problem” (Westerlund 2019).

Kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar upplevs ha en positiv påverkan på ungdomars utveckling, stärkande av livskompetens och livshantering. Uppsökarna uppfattar att då ungdomar via kreativ sysselsättning hittar något man är bra på, så ökar den sociala och analytiska förmågan. Den förmågan ökar i sin tur självförtroendet och självkänslan. Kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar upplevs definitivt kunna stöda ungdomar i utvecklingen till aktiva medborgare. Ida Westerlund ger som exempel kreativa samhällsnyttiga projekt som trädgårdplanering vid äldreboende och väggmålning vid dagis, där ungdomar får delta i ett samhällsförbättrande projekt. En märkbar allmän utveckling upplevs hos ungdomar som får delta i kreativ sysselsättning eller de som får hjälp av uppsökande ungdomsarbetarna på annat sätt. Uppsökarna ser en uteslutande positiv förändring hos ungdomar som varit i kontakt med de uppsökande ungdomsarbetarna. De upplever dock att det är viktigt att kontakten fortsätter kontinuerligt, trots att situationen förändras positivt, för då kontakten upphör kan situationen förändras. (Westerlund 2019)

7.4 Sammanfattning

Som arbetslös eller sysslös underlättas situationen om man kan spendera tid tillsammans med andra i samma sits, som till exempel i en dagverksamhet för ungdomar (Erling & Hwang 2003). Ungdomssysselsättning med kreativa aktiviteter möjliggör detta och deltagare kan känna gemenskap som formas bland likasinnade.

Ida Westerlund understryker vikten av kulturarbete för ungdomar och beskriver den märkbara skillnaden man kan uppleva hos en ungdom som får delta i en kreativ meningsfull sysselsättning. Enligt verksamhetsledaren Mecki Andersson, har deltagandet i ungdomsverkstäder en tydlig positiv effekt. Deltagare börjar må bättre och får bättre självkänsla samt sundare dygnsrytm och matvanor. Ungdomsarbetet inverkar positivt på unga i samhället och upp till 80 procent av ungdomarna som deltagit i verkstäderna har efteråt hittat studie- eller arbetsplats. (Viikaniemi 2019)

Figur 14. Dagens ungdom, illustration Malin Lundström.

8 VAD HAR TROMSÖ SOM JAKOBSTAD INTE HAR?

För att få en mer övergripande bild av hur kulturarbete för ungdomar och kreativ ungdomssysselsättning kan påverka ett helt samhälle, kommer Tvibits verksamhet och historia att beskrivas i följande kapitel. Tvibit är ett norskt ungdomscenter som gjort skillnad angående ungdomsbrottsligheten i Tromsö via kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar. Vilka är deras metoder? Vad är deras hemlighet?

8.1 Tromsö och ungdomar

Tromsö är en stad i norra Norge med cirka 70 000 invånare (Statistik sentralbyrå 2018). Tromsö är en så kallad “ung stad”, eftersom av de 70 000 invånarna är 10 000 mellan 15–25 år. Tromsö är även en universitetsstad, vilket innebär att det ytterligare finns 10 000 studenter i området. Detta innebär att Tromsö är en av städerna i Norge med högsta densitet av under 30-åringar. (Vik 2017)

8.1.1 Tvibit

Figur 15. Tvibits logo, google bildsökning.

Tvibit är ett ungdomscenter och en knutpunkt för kultur och kreativitet. Tvibit stöder genom projekt, deltagande och självmobilisering ung kultur och kreativ industri. Verksamheten är lokaliserad i Tromsö. Bakom Tvibit står 19 anställda med 2500 ungdomsbesök i veckan! Tvibit fokuserar på innovativ kultur, musik, film och media, kreativ verksamhet, café och mötesplats, en meningsfull och hållbar miljö där kreativa människor och idéer karaktäriserar utveckling och framtid. (Tvibit 2019, Vik 2017)

8.1.2 Historia

Vi går tillbaka till 80/ 90-talet. För 20 år sedan var det en helt annan atmosfär i Tromsø, speciellt attityden gentemot ungdomar och ungdomssituationen. I Tromsø hade ungdomsuppror börjat gro. Det dåvarande existerande ungdomscentret hade stängts ner på grund

Figur 16. Perspektivet museum, Tvibits åpning 8.6.2000.

av problem med droger och alkohol, vilket var oerhört generande för staden. Den allmänna bilden av vuxna gentemot ungdomar var väldigt negativ. De vuxna var speciellt emot att unga skulle ha aktiviteter i staden. (Vik 2017)

År 1999 samtyckte politikerna mirakulöst att etablera ett nytt ungdomscenter i staden. Fem personer fick uppgiften att skapa det nya ungdomscentret (Vik 2017).

”We had no idéa what we were doing and no experience what so ever – which we think is one of the reasons of our success” (Vik 2017).

Sif Vik, utvecklingsledare på Tvibit, berättar att de inte hade någon som helst aning om vad de höll på med och att de inte hade någon erfarenhet över huvud taget, men att de tror att det var just därför de lyckades så bra.

Det traditionella ungdomsarbetet i Norge på 80- och 90-talet var väldigt negativt och fokuserade huvudsakligen på drog- och brottsförebyggande. Det mesta arbetet gick ut på att hålla ungdomar borta från situationer som eventuellt kunde vara skadliga eller brotts-tillåtande. Trots det tidigare misslyckade försöket till ungdomshus, som hade stängts ner, inspirerades Tvibit-grundarna av den tidigare organisationen. Vad politikerna och media inte nämnde, var att det var många innovativa aktiviteter och projekt som pågick där, eftersom ungdomarna hade fria händer att hitta på självständiga projekt. Tvibit grundades och blev ett kulturellt ungdomscenter som fokuserar huvudsakligen på musik, film och alla sorters autonoma projekt, som kan i stort sätt vara vad som helst. Grundarna undvek de traditionella metoderna och hade som mål att grunda ett ungdomscenter som de själva skulle velat ha då de var unga. Tvibit anser att det viktigaste dock är att organisationen är baserad på hjälp till självhjälp, förtroende och en positiv attityd gentemot ungdomar. (Vik 2017)

Figur 17. Perspektivet museum, Tvibits öppning 8.6.2000.

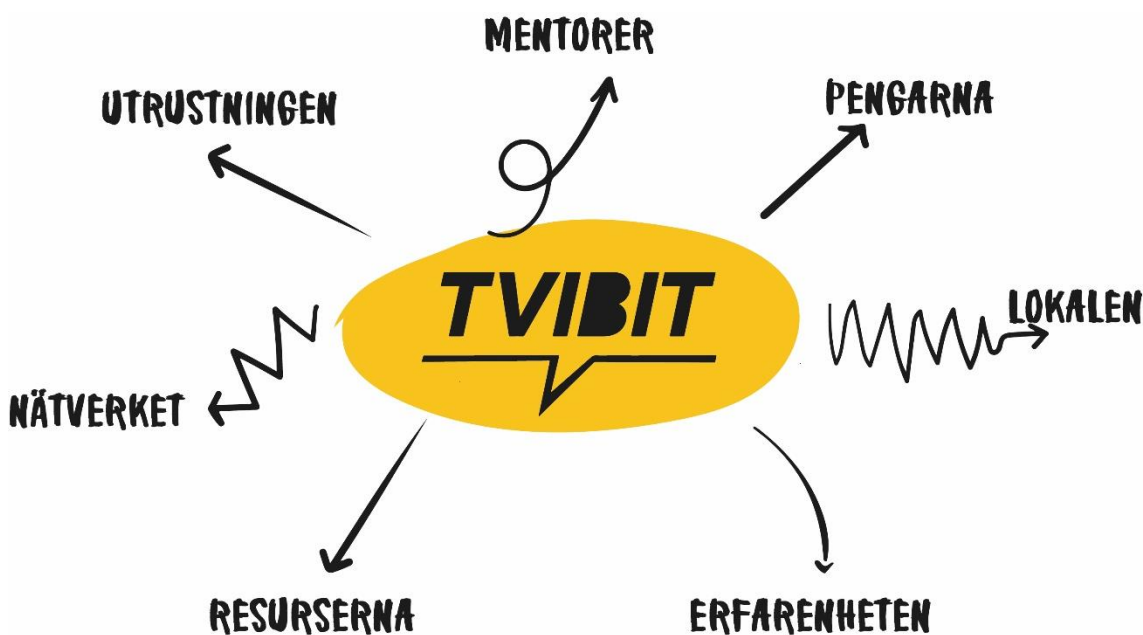
8.1.3 Metod "Projektbaserat deltagande"

Tvibit tror på att lära ungdomar metoderna att skapa sitt egna projekt och nå sina egna drömmar. Vilket leder till att de aktivt kan förändra sina liv och sitt lokala samhälle, samt stadens attityd i helhet. (Vik 2017)

Enligt Tvibit är metoden väldigt enkel.

Tvibit har:

Figur 18. Tvibits resurser, illustration Malin Lundström.

Figur 19. Ungdomars resurser, illustration Malin Lundström.

Och de unga har:

”It’s actually our activitybudget that we give to them instead of making activities for them” (Vik 2017).

Sif Vik berättar att de delar ut sin aktivitetsbudget till ungdomarnas projekt istället för att organisera aktiviteterna själva.

8.1.4 Fem lärdomar

Sif Vik, utvecklingsledare på Tvibit, delar med sig av fem lärdomar som de kommit fram till under de år verksamheten varit aktiv.

1. Idéer

Idén i sig själv är inte den viktiga aspekten, utan det är faktumet att det är just ungdomens idé som är det väsentliga. En ungdomsarbeters arbete är att stöda ungdomens process i att finna det som den är passionerad över eftersom de behöver äga sin egen idé. (Vik 2017)

2. Balans

Det är viktigt att ha en balans i verksamhetens deltagare. Deltagare med negativt inflytande har förmågan att lätt ta över en grupp och sprida negativiteten till resten av gruppen. 50/50 funkar inte i detta sammanhang, utan snare 30/70. (Vik 2017)

3. Ungdomsdeltagande - på riktigt

Många ungdomsarbetare har inte en aning om hur man skall förverkliga ungas deltagande i projekt på riktigt. Det handlar inte om att ungdomar skall få välja färg på väggen eller få uttrycka en åsikt om aktiviteter som redan är ledda av ungdomsarbetarna. Det handlar om att ge ungdomarna metoderna och resurserna för att förverkliga sina idéer. (Vik 2017)

4. Förtroende och ansvar

Då det handlar om önskan att unga skall ta ansvar bör man fokusera på att ge ansvaret och förtroendet i stället för att vänta på att ungdomar själva skall ”ta det”. Det är vuxnas ansvar att släppa taget och ge ansvaret till dem. Det bästa med att

låta ungdomarna själv ta ansvar, är att då de lyckas med något, får ungdomen själv all ära, vilket leder till förstärkt självförtroende och självbild. När ungdomen misslyckas får de lära sig att misslyckande kan såra, men det tar inte livet av en. (Vik 2017)

5. Misslyckandena – de bästa projekten

Misslyckande är grunden till lärande och utvecklande av nya färdigheter. Om man organiserat ett perfekt projekt har man bara återskapat vad man redan kan. Ungdomar är idag speciellt duktiga på att skapa gränser för vad de kan och vågar göra. Det är ungdomsarbetarnas arbete att utmana dem att våga och tänka utanför boxen. (Vik 2017)

8.1.5 Förändrad attityd gentemot ungdomar

Efter ungefär fem års aktivt ungdomsarbete från Tvibits sida, började man se en förändrad attityd hos vuxna gentemot ungdomar. Man märkte att vuxna och politiker insåg den positiva effekten som ungdomar kan ha på staden. Hela stadens atmosfär förändrades. Idag är både Tvibit och Tromsö något helt annat än vad det var för 20 år sedan. (Vik 2017)

9 SLUTSATS

Efter att nu ha presenterat de olika delstudierna som formar arbetet ”Ungdomsbrottslighet: Jakobstad värst i Svenskfinland” till en tredelad studie om Jakobstads dokumenterade ungdomsbrottslighet, återstår att ställa frågan:

”Kan kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar ses som brottsförebyggande metod?”

I kapitlet där Tvibits verksamhet beskrevs, togs det upp hur tidigare traditionella metoder inom ungdomsarbete, bland annat ungdomscentret som stängdes under 80/90-talet använde sig av, inte var fungerande. Det fokuserades enligt dem för mycket på förebyggande av ungdomsbrottslighet och drogmissbruk, vilket ledde till en negativ verksamhet där fokus var på förbud och att hålla ungdomar undan problem.

Kan man förebygga ungdomsproblematik, som brottsligt beteende, utan att direkt fokusera på brottsligt beteende?

Tvibit är ett viktigt exempel på att det är möjligt att förändra en hel stads attityd gentemot ungdomar med att ge möjligheter och förtroende till dem. Ungdomsverksamheten i Jakobstad är på god väg, men som uppsökande ungdomsarbetaren Ida Westerlund nämnde har det möjligtvis inte skett tillräckligt med förebyggande arbete i att lokalisera dem i riskgruppen. När det gäller marginaliserade ungdomar är anslutningen till nätverk en möjlighet till socialisation för de utsatta ungdomarna. Nätverket kan i detta fall handla om ungdomsverkstad eller en ungdomsorganisation. Då riskfaktorer för brottsligt beteende beskrevs i kapitlet om ungdomsbrottslighet nämndes att personer som hamnar i utanförskap, till exempel arbetslösa, är kriminaliteten definitivt högre hos de arbetslösa jämfört med arbetande personer. I samma kapitel togs även upp att de som saknar mål med livet lättare hamnar i missbruk. Som nämnts tidigare i arbetet, kan droger och alkohol ofta resulterar i ytterligare kriminella handlingar.

Människor som inte arbetar har en massa ledig tid som de inte vet riktigt hur de skall använda. För många människor som inte känner att de har något riktigt mål i livet ligger ju också missbruk nära till hands. (Sarnecki 1981 s. 68)

9.1 Förebyggande

Med tanke på brottsstatistiken i Jakobstad är skadan redan skedd. Om den kreativa ungdomsverksamheten fungerar som förebyggande borde den nå ut till de utsatta före brottsliga tendenser blir verklighet.

9.1.1 Attityden gentemot kulturarbete

Som beskrivs i kapitlet ”Kulturarbete för ungdomar” har det länge funnits en oförståelse för kulturarbetets betydelse. Att se på kulturarbete för ungdomar som ”pyssel” eller ”trevlig fritidssysselsättning”, leder till en oseriös bild av vikten av kulturellt aktiverande sysselsättning för ungdomar. Som bevisats har kreativ ungdomssysselsättning en positiv effekt. Kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar upplevs ha en positiv påverkan i ungdomars utveckling, stärkande av livskompetens och livshantering. Uppsökarna uppfattar att då ungdomar via kreativ sysselsättning hittar något man är bra på, så ökar den sociala och analytiska förmågan. Den förmågan ökar i sin tur självförtroendet och självkänslan. Kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar upplevs definitivt kunna stöda ungdomar i utvecklingen till aktiva medborgare.

9.1.2 Attityden gentemot ungdomar

Efter att ha tagit del av Ida Westerlunds svar om hur attityden gentemot ungdomar upplevs i samhället bekräftas att det finns ett allmänt misstroende gentemot ungdomar. Förutom att inse vikten av kulturarbete för ungdomar, är respekten för ungdomen även betydelsefull. Ungdomsarbete kräver en respekt för ungdomen, eftersom det sist och slutligen är ungdomen som ger möjligheten till ungdomsarbetet. Ungdomen väljer av fri vilja att delta i verksamhet som känns meningsfull. Till en ungdomshandledares uppdrag hör att skapa och leda lärmiljöer som kan främja ungdomens socialisation och personalisation. En handledares uppgift är att skapa en god relation till ungdomarna. Man bör inse vikten av ungas rätt att definiera den egna identiteten och uppsättningen av de egna målen. Som nämndes i kapitlet om Tvibits verksamhet innebär relationen mellan ungdomen och handledaren förtroende och respekt för ungdomen och att den vuxne kan släppa taget och ge ansvar. I en intervju med Mecki Andersson i Svenska Yles produktion ”Egenlands resmål”, nämner han att han aldrig sett det här som ett jobb, som nog är både på gott och ont,

utan det är hans passion, han älskar vad han gör och det är en viktig del i kulturarbete för ungdomar och kreativ ungdomssysselsättning (Egenlands resmål 2019).

9.1.3 Vidtagna åtgärder

En majoritet av de dokumenterade ungdomsroligheterna i Jakobstad publicerades under åren 2016 och 2017. Idag har det gått cirka tre år sedan nyheterna publicerades och man frågar sig om det redan vidtagits åtgärder i staden för att försöka förebygga ungdomsproblematik?

Våren 2017 satte polisen upp kameror i skolparken för att få stopp på skadegörelse, ofog och slagsmål (Enlund 2017), men dessa började fungera felfritt först i januari 2018 på grund av tekniska problem (Bredbacka 2018). Stadsträdgårdsmästare Jan-Ole Bäck med ansvar för Skolträdgården hoppas att man med hjälp av kamerorna får bukt med brottsligheten som sker i parken, bland annat i form av narkotikahandel. (Vikman, 2017)

Under tiden detta arbete har tagit form har en ungdomsstation av social- och hälsovårdsverket startat upp i Jakobstad med namnet ”Fiilis”. Stationen skall fungera som en lågtröskelmottagning för nejdens ungdomar och ytterligare underlätta främjande ungdomsarbetet i staden. (Edström 2018) I början av 2018 inledde även TE-byråns Ohjaamo/Navigatorn sin verksamhet i Jakobstad som omfattar informationstjänst, vägledning och stöd för unga under 30 år. Navigatorn erbjuder även individuell rådgivning om bland annat arbete, utbildning, boende, hälsa, ekonomi och fritid. (Edström 2018, TE-byrån, 2019)

Eftersom åtgärder vidtagits sen uppmärksammandet i media, kan man tolka det som att ungdomars uppmärksamhet i staden inte varit tillräcklig och det behövdes förändring. I introduktionen ställdes frågan om man kan dra paralleller till brist på kreativ sysselsättning och ungdomskriminalitet. I detta fall finns en antydning om att ungdomar haft för lite uppmärksamhet och samtidigt har ungdomsbrottsligheten varit uppmärksam, vilket tyder på att paralleller mellan brist på sysselsättning och ungdomsbrottslighet kan dras.

9.2 Utvecklingsförslag

Vilken slutsats kan man dra efter att ha tagit del av all information som tagits upp, och vilka lärdomar kan vi ta med oss?

Med hänvisning till Tvibits historia finns det bevis på att man kan förändra ett helt samhällets attityd gentemot ungdomar genom att ge möjligheter och förtroende till ungdomarna och låta de ungas röster bli hörda. Det minskar klyftan vi skapat av negativa attityder som bland annat bevisats med det populära uttrycket ”dagens ungdom” och efterföljande djupa suck. Genom att aktivt arbeta med att hålla ungdomar borta från ”allt dåligt” och vänta på att ungdomarna själva skall ta ansvar, slutar det bara i uppror, som i Tromsö under 80/90-talet.

Med hänvisning till kapitlet om de olika riskfaktorerna för brott som: inkonsekvent uppfostran, beteendestörningar, psykopatiska tendenser, orealistisk förväntan på ungdomar, psykisk ohälsa, utanförskap och marginalisering, utmanande skolgång samt missbruk, konstateras senare i kapitlet om tillämpad konst och kultur betydelsen av olika konstformer som riskförebyggande metod

Vi måste inse vikten av en meningsfull kreativ ungdomssysselsättning och som ungdomsupsökaren Ida Westerlund nämnde, kan en kreativ ungdomsverkstad vara det enda alternativet för en ungdom som ligger i riskgruppen för att hamna i brottstillåtande kretsar. Som Sif Vik lärde oss kan vi inte vänta på att ungdomar skall ”ta ansvar”, utan förtroende behöver komma från samhället, och vi behöver ge ansvaret. Genom att ge möjligheter till ungdomar via kulturarbete och kreativ ungdomssysselsättning ger man chansen till ungdomar att driva sina egna projekt utifrån sina drömmar och idéer. Genom att pröva på att misslyckas och lyckas via sina egna projekt, kan ungdomen stärka sin självbild och bygga på sin identitet. Detta bidrar i sin tur till att ungdomen aktivt kan förändra sitt liv och sitt lokala samhälle och sist och slutligen samhällets attityd i helhet.

Kulturarbete för ungdomar och kreativ ungdomssysselsättning leder till att ungdomar ”håller sig undan” från brottstillåtande situationer, utan att aktivt ”hålla sig undan” från brottstillåtande situationer.

I kapitlet ”Problemformulering” togs det upp frågeställningar som detta arbete handlat om. Vi har gått igenom vad som orsakar brottslighet, eller rättare sagt riskfaktorer som ökar risken att hamna i brottstillåtande situationer. Vi har intygat vikten av kreativ ungdomssysselsättning och kulturarbete för ungdomar. Frågan om hur det kommer sig att Jakobstad fått stämpeln ”värst i Svenskfinland” har inte efter denna undersökning ett direkt svar. Det finns antydning om att det förebyggande arbetet inte varit tillräckligt. Eftersom det gjorts åtgärder kan man antyda att det funnits brister i Jakobstads uppmärksamhet gentemot ungdomar.

Sammanfattade utvecklingsförslag:

- **Attityden gentemot ungdomar**

Det är ungdomarna som möjliggör ungdomsarbetet. Ge förtroendet och ansvaret till ungdomarna och stöd deras personliga utveckling genom att förse dem med resurser till att förverkliga sina egna idéer och drömmar.

- **Attityden gentemot kulturarbete, och kulturarbete för ungdomar**

Kulturarbete för ungdomar och kreativ ungdomssysselsättning fungerar som brottsförebyggande metod. Det är viktigt att prioritera dessa former av ungdomsarbete trots att ekonomiska resurser begränsats, eftersom det är en investering för framtiden. Som Ida Westerlund nämnde i intervjun får man inte glömma att ungdomar med problem, ofta kan bli vuxna med problem.

- **Förebyggande och främjande**

Satsa på förebyggande arbete och sätt resurser på att lokalisera de utsatta i riskgruppen, de marginaliserade, förrän de försätter sig i brottstillåtande situationer. Undvik att aktivt hålla ungdomar borta från brottstillåtande situationer och förbjuda. Fokusera istället på att skapa en meningsfull vardag och sysselsättning för ungdomen, vilket i sin tur bidrar till att ungdomen ”håller sig borta” från brottstillåtande situationer och kretsar.

- **Tillämpad konst och ungdomar i riskzonen**

Textilkonst, kreativt skrivande, design, drama, media, musik, radio, teater och visuell konst inom ungdomsarbete bidrar till positiva effekter: bl.a. stärkt självkänsla, bättre förmåga att hantera känslor, ökat intresse för samarbete samt mental mognad.

Målet med detta arbetet var att förmedla en helhetsbild av den uppmärksammade ungdomsproblematiken i Jakobstad, samt väcka nya tankar om kulturarbete för ungdomar och kreativ ungdomssysselsättning. Avsikten är att framhäva den aktuella funktionen kulturarbete för ungdomar har i samhället.

KÄLLOR

- After Eight, 2017a, *AE Verkstad*. Tillgänglig: <http://aftereight.fi/ae/index.cgi?t=12,1>
Hämtad 16.3.2019
- After Eight, 2017b, *Citybike*. Tillgänglig: <http://www.aftereight.fi/ae/index.cgi?t=115,4>
Hämtad 21.3.2019
- After Eight, 2017c, *E-Lab*. Tillgänglig: <http://aftereight.fi/elab/index.php/om-projektet/>
Hämtad 16.3.2019
- After Eight, 2017d, *Kulturmontör*. Tillgänglig: <http://aftereight.fi/ae/index.cgi?t=11,1>
Hämtad 18.12.2017
- After Eight, 2019, *Ungdomsuppsökande*. Tillgänglig: <http://aftereight.fi/hello/index.cgi?t=3,1> Hämtad 22.4.2019
- Arts alliance, 2019a, *Artforms*. Tillgänglig: <http://www.artsevidence.org.uk/> Hämtad 29.5.2019
- Arts alliance, 2019b, *About*. Tillgänglig: <http://www.artsevidence.org.uk/about-evidence-library/> Hämtad 29.5.2019
- BBC News, 2005, Anti-social behaviour 'inherited'. Tillgänglig: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/4575551.stm> Hämtad 24.2.2019
- Bergh, M., 2018, *Marginalisering ett stort problem*, Västra Nyland. Tillgänglig: <https://www.vastranyland.fi/artikel/marginalisering-ett-stort-problem/> Hämtad 22.3.2019
- Blair, J., Moffitt, T., Plomin, R., Vidin, E., 2005, *Evidence for substantial genetic risk for psychopathy in 7-year-olds*, Journal of Child Psychology and Psychiatry, London.
- Bredbacka, B., 2018, Yle: *Nu fungerar kamerorna i Jakobstad*, Österbottens tidning, 16.1.2018.
- Brå, 2009, *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling*. Tillgänglig: https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1371914736934/2009_or-saker_till_brott_bland_unga.pdf Hämtad: 16.5.2018
- Creative and Inclusive Finland, 2017, *Nordmatch*, Tillgänglig: <http://web.uniarts.fi/ci-finland/www.cifinland.fi/sv/aktuellt/nordmatch-2017-%E2%80%93-registreringen-har-%C3%B6ppnat.html> Hämtad 4.5.2019
- Edström, B., 2018, *Verksamhetsberättelse 2017*. Musikcafé After Eight, 4.3.2018
- Edström, B., 2017, *Verksamhetsberättelse 2016*. Musikcafé After Eight, 12.5.2017

- Egenlands resmål: Avsnitt 29: Musikcafé After Eight, Jakobstad, 2019, Yle Arenan, 19.2.2019
- Enlund, P., 2016, *Musikcafé After Eight förlorar utbildningen av Kulturmontörerna*, Svenska Yle. Tillgänglig: https://svenska.yle.fi/artikel/2016/10/25/musikcafet-af-ter-eight-forlorar-utbildningen-av-kulturmon-torerna?fbclid=IwAR2WWULR7hGeQwUmwmRPz4__-G_deDhXHpMksMQd-Nl5jkq-8jpXBzqT-vQ Hämtad 16.3.2019
- Enlund, P., 2017, *Seinäjäkypolis ser inte vad som sker i Jakobstad trots kameror: "Kommer inte datorn snart hämtar jag den fast själv"*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/10/30/seinajokipolisen-ser-inte-vad-som-sker-i-jakobstad-trots-kameror-kommer-inte> Hämtad 15.3.2019
- Erling, Ann & Hwang, Philip, red. 2003, *Ungdomspsykologi, Utveckling och livsvillkor*. Stockholm, SE: Natur och Kultur. Tillgänglig: Elib. Hämtad 22.11.2017.
- Europeiska kommissionen, 2017, *Ungdomssysselsättningsinitiativet*. Tillgänglig: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176&langId=sv> Hämtad 24.2.2019
- Ferrer-Wreder L., Statlin, H., Cass-Lorante, C., Tubman, J., Adamson, L., 2005, *Framgångsrika preventionsprogram för barn och unga*, Gothia, Stockholm.
- Forth, L., 2018, *Tonåringar snattar godis och energidryck – "Det handlar om grupptryck"*, Österbottens tidning, 22.12.2018
- Frisk, L., 2018, *Psykisk ohälsa bland elever en allt större utmaning för skolorna*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/05/04/psykisk-ohalsa-bland-elever-en-allt-storre-utmaning-for-skolorna-eleverna-som> Hämtad 25.2.2019
- Gröhn, C., 2016a, *Vad ligger bakom ungdomsbrottsligheten i Jakobstad?* Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/08/02/vad-ligger-bakom-ungdoms-brottsligheten-i-jakobstad> Hämtad 16.5.2018
- Gröhn, C., 2016b, *Ungdomsbrottslingar*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/09/25/ungdomsbrottsling-vi-brot-oss-att-det-var-roligt> Hämtad 18.01.2018
- Gröhn, C., Lång, L., 2016, *Ungdomsbrottslighet i Jakobstad: statistisk synvilla?*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/10/03/ungdomsbrottslighet-i-jakobstad-statistisk-synvilla> Hämtad 20.11.2017
- Gröhn, C., Lång, L., Ekholm, M., 2017, *Ungdomsbrottslighet: Jakobstad värst i Svenskfinland*. Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/09/27/ungdomsbrottslighet-jakobstad-varst-i-svenskfinland> Hämtad 16.5.2018

- Göteborgs Universitet, 2015a, Ann Frisé, Tillgänglig: <https://psy.gu.se/personal?userId=xfrisa> Hämtad 28.4.2019
- Göteborgs Universitet, 2015b, Philip Whang, Tillgänglig: <https://psy.gu.se/personal?userId=xhwaph> Hämtad 28.4.2019
- Hoikkala, T., Sell, A. (red.), 2010, *Ungdomsarbete är nödvändigt – Teoretisk uppbyggnad, metodernas begränsningar och möjligheter*, Nätverket för ungdomsforskning, Helsingfors.
- Höst, M., Regnell, B., Runeson, P., 2006, *Att genomföra examensarbete*, Lund: Studentlitteratur, 153 s.
- Jansson, M., 2016, *Inga fler kulturmontörer från After Eight*, Österbottens Tidning, 25.10.2016
- Karlsson, S., 2018, *LM: Allt fler unga får psykiatrisk specialsjukvård*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/02/20/lm-allt-fler-unga-far-psykiatrisk-specialsjukvard-antalet-stiger-i-hela-landet> Hämtad 25.3.2019
- Karlstads Universitet, Kerstin Almqvist, Tillgänglig: <https://www.kau.se/forskare/kjerstin-almqvist> Hämtad 28.4.2019
- Kjellman, M., 2016, *Kameror ska öka säkerheten i parken*, Österbottens tidning, 5.6.2016.
- Kriminologiska institutionen, 2013, *Jerzy Sarnecki*. Tillgänglig: <https://web.archive.org/web/20160119033353/http://www.criminology.su.se/om-oss/personliga-hemsidor/jerzy-sarnecki> Hämtad 12.4.2019
- Lag om ansvarsålder och tillräknelighet 13.6.2003/515*, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1889/18890039001> Hämtad: 16.5.2018
- Lag om rundradion 22.12.1993/1380*, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1993/19931380> Hämtad 25.3.2019
- Lundström, M., 2017, *Musikcafé After Eight r.f. – föreningen och kulturledaren*, Opublicerad, Arcada, Kulturproducentenskap, Helsingfors.
- Löv, M., 2016, *Lågtröskelmottagning planeras*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/09/27/lagtroskelmottagning-unga-planeras-i-jakobstad> Hämtad 6.6.2018
- Löv, M., 2017, *Polis: Jakobstad är inget Chicago*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/08/27/polis-jakobstad-ar-inget-chicago> Hämtad: 16.5.2018

- Mikkonen, M., Kauppinen, J., Huovinen, M., Aalto, E., 2007, *Uppsökande arbete bland marginaliserade befolkningsgrupper i Europa - Riktlinjer för enhetliga tjänster inom uppsökande arbete*. Colophon, Nederländerna.
- Mullis, R. L., Mullis, A. K., Cornille, T. A., Kershaw, M. A., Beckerman, A., Perkins, D., 2005, *Young chronic offenders. A case study of contextual and intervention characteristics*. Youth violence and juvenile justice, Sage, Florida.
- MTV, 2017, *Järkyttävä tutkimustulos: Valtaosa yläkoululaisista pitää huumeiden hankkimista helppona osassa kunnista*. Tillgänglig: <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/jarkyttava-tutkimustulos-valtaosa-ylakoululaisista-pitaa-huumeiden-hankkimista-helppona-osassa-kunnista-katso-kartalta-kotiseutusi-tilanne/6660338#gs.Jt4hxVU> Hämtad 04.12.2017
- National Foundation for Youth Music, 2015, *Evaluation Report - Community Exchange project between detainees at Harmondsworth Immigration Removal Centre and young people at West London YMCA*. Tillgänglig: <http://www.artsevidence.org.uk/media/uploads/mid-sc-evaluation-report-final.pdf> Hämtad 29.5.2019
- Nationalencyklopedin, 1984, *Marginalisera*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/marginalisera> Hämtad 22.3.2019
- Nationalencyklopedin, 2017, *Österbottens Tidning*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/osterbottens-tidning> Hämtad 22.4.2019
- Nationalencyklopedin, 1749, *Brottslighet*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/brottslighet> Hämtad. 16.5.2018
- Sarnecki, J., 1993, *Samhällets reaktion på brott av unga. Reaktion mot ungdomsbrott, del B*, Justitiedepartementet, Stockholm.
- Sarnecki, J., 1981, *Ungdomsbrottslighet. Omfattning, karaktär, orsaker och samhällsreaktion*, Liber, Stockholm.
- Spotlight: Värst i Svenskfinland, 2016, Yle Arenan, redaktör: Gröhn, C. 29.9.2016
- Staden Jakobstad, 2017, *Bekanta dig med Jakobstad*. Tillgänglig: <https://www.jakobstad.fi/nyinflyttade/nyinflyttade/bekanta-dig-med-jakobstad> Hämtad 12.12.2017
- Statistikcentralen, 2017, *Totala mängden ungdomsbrott 1995-2016*. Tillgänglig: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin__oik__optula/statfin_optula_pxt_002.px/?rxid=223c6fcb-b0be-4b4d-aaba-5ca95995b4b0 Hämtad 24.2.2019
- Statistik sentralbyrå, 2018, *Tromsø*. Tillgänglig: <https://www.ssb.no/befolkning/statistiker/befteet/aar> Hämtad 5.4.2019

- Svensk Ordbok. 2009, *Norm*. Tillgänglig: <https://svenska.se/so/?id=35981&pz=7> Hämtad 26.8.2018
- Sveriges Polis, 2017, *Brottsförebyggande*. Tillgänglig: <https://polisen.se/Om-polisen/Olika-typer-av-brott/Ungdomsbrott/> Hämtad 12.12.2017
- TE-byrå, 2019, *Navigatorn/Ohjaamo*. Tillgänglig: http://toimistot.te-palvelut.fi/documents/244949/37074286/Navigatorinfo_jeppis_1.2019.pdf/7d7cf477-9ca1-4826-be12-4feaa3f3aa87 Hämtad 26.2.2019
- Turner, M. G., 2001, *Good kids in bad circumstances, A longitudinal study of resilient youth*, Tillgänglig: National Institute of Justice/NRCJS. Hämtad: 16.5.2018
- Tvibit, 2019, *Info*. Tillgänglig: <http://tvibit.net/om-oss-1/> Hämtad 5.4.2019
- Ungdomslag 285/2016, Finlands författningssamling*. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2016/20161285> Hämtad 22.3.2019
- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, 2019, *Tutkimus: Pelkän peruskoulun varaan jääminen lisää rikollisuutta*. Tillgänglig: https://vatt.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tutkimus-pelkan-peruskoulun-varaan-jaaminen-lisaa-rikollisuutta?fbclid=IwAR2Y1godJMKkgOYkTfw6IH4VM_VfxZjv16WkkFYQkNEZB-saicPSxMyL76_0 Hämtad 16.3.2019
- Vik, S., 2017, *Nordmatch 2017 – Togheter for inclusion* [muntl.], föreläsning: 26.10.2017
- Vikman, K., 2016b, *Droganvändning bekymrar laestadianer i Jakobstad*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/02/12/droganvandning-bekymrar-laestadianer-i-jakobstad> Hämtad 16.5.2017
- Vikman, K., 2017, *Skolträdgården i Jakobstad har fått övervakningskameror*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/06/03/skoltradgarden-i-jakobstad-har-fatt-overvakningskameror> Hämtad 15.3.2019
- Vikman, K., 2018, *Objudna gäster från Jakobstadstrakten trampade omkring i Kaustbybacke*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/01/20/objudna-gaster-fran-jakobstadstrakten-trampade-omkring-i-kaustbybacke> Hämtad 22.01.2018
- Viitaniemi, T., 2019, *After Eight*, Svenska Yle. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2019/01/15/after-eight-i-jakobstad-ar-ett-kafe-dar-man-vet-hur-ungdomsarbete-kombineras-med> Hämtad 26.4.2016
- Westerlund, I., 2019, *E-postkonversation med uppsökande ungdomsarbetare* [e-post], Intervju: 26.4.2019
- Wikström, P-O. H. & Butterworth, D. A., 2006, *Adolescent crime. Individual differences and lifestyles*, Willan Publishing, Cullompton.

Wisén, A., 2018, *Droger finansieras med stödgods: Snatterierna ökar i Jakobstad*, Österbottens tidning, 21.2.2018

Öhman, E., 2017, *Tillämpad konst – kursintroduktion* [muntl.], föreläsning: 24.10.2017

BILAGA 1. FRÅGOR TILL UPPSÖKANDE UNGDOMSARBETARE

Intervju med Ida Westerlund, uppsökande ungdomsarbetare på After Eight, mellan den 4 april till den 26 april 2019, via e-postkonversation

Intervjuare: Malin Lundström

- Varför tror ni att Jakobstad haft problem med mycket ungdomsbrottslighet?
- Tycker ni kulturarbete för ungdomar är nödvändigt?
- Tror ni att kulturarbete för ungdomar, samt kreativ ungdomssysselsättning kan fungera som brottsförebyggande metod?
- Vad uppfattar ni att den allmänna attityden gentemot ungdomar är idag?
- Vad uppfattar ni den allmänna attityden gentemot kulturarbete och ungdomsarbete är idag?
- Vad för betydelse tror ni kreativ ungdomssysselsättning har i ungdomars utveckling, stärkande av livskompetens och livshantering samt ökad delaktighet i samhället?
- Vad för betydelse tror ni kulturarbete för ungdomar samt kreativ ungdomssysselsättning har i förebyggande av ungdomsbrottslighet?
- Beskriv livssituationen hos de ungdomar som i allmänhet kommer i kontakt med den uppsökande verksamheten.
- Beskriv psykiska hälsan hos de ungdomar som i allmänhet kommer i kontakt med den uppsökande verksamheten.
- Anser ni att kreativ ungdomssysselsättning samt kulturarbete för ungdomar stöder ungdomars utveckling till aktiva medborgare? Ge gärna något exempel.
- Märker man en formning av ungdomars identitet och experimentering av sina karaktärer om ungdomen får delta i kreativ sysselsättning?
- Märker man en allmän utveckling hos ungdomen under tiden den får hjälp från uppsökande verksamheten/delta i kreativ sysselsättning?
- Uppfattar ni att ungdomar som deltar i kreativ ungdomssysselsättning börjar skapa egna åsikter och reflektioner?

- Beskriv fritt hur en ungdomssituation skulle kunna varit om hen inte kommit i kontakt med uppsökande, eller börjat delta i sysselsättande verksamhet.
- Möter ni många ungdomar som haft/har problem med brottsligt beteende (inklusive narkotika)?
- Anser ni att det är fler än för (t.ex.) tio år sedan som har problem med brottsligt beteende?
- Om ni kommer i kontakt med ungdomar med brottsliga tendenser, märker ni en märkbar förändring under tiden den är i kontakt med uppsökande samt får delta i sysselsättande verksamhet?
- Kan man påstå att man märker en allmän positiv skillnad/förbättring (om situation varit i sämre laget) då ungdomen slutför sin kontakt med den uppsökande verksamheten?
- Finns det exempel på specifika övningar som ni märker påverkar ungdomen positivt (identitet, självbild, självförtroende m.m.)?
- Har ni något annat att tillägga som kan vara relevant i ämnet?